
Diari Oficial

---

del

Consell General

Núm. 20/2017 - 34 pàgines

Sessió ordinària del dia 27 d'octubre del 2017

El dia 27 d'octubre del 2017, divendres, es reuneix a la Casa de la Vall, (nou hemicle), el M. I. Consell General, en sessió ordinària convocada d'acord amb allò que estableix el Reglament de l'Assemblea i amb l'ordre del dia que figura en el Butlletí del Consell General núm. 77/2017, que és el següent:

1- Examen i votació de les liquidacions de comptes del Consell General, dels òrgans que hi estan vinculats, del Tribunal Constitucional, de l'Administració general, de les entitats parapúbliques, de dret públic i altres organismes, així com de les societats públiques participades per l'Administració general, corresponents a l'exercici del 2015, i dels resultats de l'informe del Tribunal de Comptes en relació a les transferències fetes als comuns, corresponent al mateix exercici.

2- Examen i votació del Projecte de llei de drets i deures dels pacients i sobre la història clínica.

Un cop oberta la sessió, sota la presidència dels M. I. Srs. Vicenç Mateu Zamora i Mònica Bonell Tuset, Síndic General i Subsíndica General, respectivament, s'ha procedit a comprovar la presència dels membres, que ha quedat registrada d'acord amb la relació següent:

M. I. Sr. Miquel Aleix Areny
M. I. Sr. Gerard Alís Eroles
M. I. Sr. Marc Ballestà Alias
M. I. Sr. Josep Anton Bardina Pau
M. I. Sr. Ladislau Baró Solà
M. I. Sra. Mònica Bonell Tuset
M. I. Sra. Sílvia Eloisa Bonet Perot
M. I. Sr. Joan Carles Camp Areny
M. I. Sr. Carles Enseñat Reig
M. I. Sr. Antoni Fillet Adellach
M. I. Sr. Jordi Gallardo Fernández

M. I. Sra. Sofia Garrallà Tomàs
M. I. Sra. Rosa Gili Casals
M. I. Sr. Carles Jordana Madero
M. I. Sr. Pere López Agràs
M. I. Sr. Josep Majoral Obiols
M. I. Sra. Maria Martisella González
M. I. Sr. Vicenç Mateu Zamora
M. I. Sr. Antoni Missé Montserrat
M. I. Sra. Carine Montaner Raynaud
M. I. Sr. Carles Naudi d'Areny-Plandolit Balsells
M. I. Sr. Víctor Naudi Zamora
M. I. Sra. Judith Pallarés Cortés
M. I. Sra. Meritxell Palmitjavila Naudí
M. I. Sr. Josep Pintat Forné
M. I. Sra. Patrícia Riberaigua Marme
M. I. Sr. Justo Ruiz González

S'ha excusat l'absència del M. I. Sr. Ferran Costa Marimon.

També hi és present el M. I. Sr. Antoni Martí Petit, Cap de Govern, acompanyat dels M. I. Srs. Jordi Cinca Mateos, Ministre de Finances; Maria Ubach Font, Ministra d'Afers Exteriors; Gilbert Saboya Sunyé, ministre d'Economia, Competitivitat i Innovació; Francesc Camp Torres, Ministre de Turisme i Comerç; Èric Jover Comas, Ministre d'Educació i Ensenyament Superior; Olga Gelabert Fàbrega, Ministra de Cultura, Joventut i Esports; Carles Àlvarez Marfany, ministre de Salut i Eva Descarrega García, ministra de Funció Pública i Reforma Administrativa.

Assisteix també a la sessió el Sr. Josep Hinojosa Besolí, secretari general del Consell General.

(La M. I. Sra. Maria Martisella González, secretària de la Sindicatura, llegeix l'ordre del dia)

(Són les 12.03h)

El Sr. síndic general:

Bon dia a tothom.

S'obre la sessió.

Passem doncs tot seguit al primer punt de l'ordre del dia:

1- Examen i votació de les liquidacions de comptes del Consell General, dels òrgans que hi estan vinculats, del Tribunal Constitucional, de l'Administració general, de les entitats parapúbliques, de dret públic i altres organismes, així com de les societats públiques participades per l'Administració general, corresponents a l'exercici del 2015, i dels resultats de l'informe del Tribunal de Comptes en relació a les transferències fetes als comuns, corresponent al mateix exercici.

L'informe de la Comissió Legislativa de Finances i Pressupost ha estat publicat en el Butlletí número 75/2017 del 24 d'octubre. Intervé per exposar l'informe de la comissió, el Sr. Pere López Agràs, nomenat ponent per part de la mateixa.

Teniu la paraula.

El Sr. Pere López:

Gràcies Sr. síndic.

La creació del Tribunal de Comptes l'any 2000 va comportar que la Comissió Legislativa de Finances i Pressupost rebés l'encàrrec de la Junta de Presidents d'elaborar i presentar un informe al Consell General de la memòria anual i dels informes en relació a les fiscalitzacions dutes a terme pel Tribunal.

El passat dia 12 de setembre, la Comissió Legislativa de Finances i Pressupost em va nomenar ponent de l'informe en relació a les fiscalitzacions dutes a terme pel Tribunal de Comptes corresponents a l'exercici 2015.

Com a resultat de les reunions mantingudes en comissió per analitzar la documentació presentada

pel Tribunal de Comptes, ha estat elaborat un informe que en data d'avui em pertoca presentar en nom de la Comissió Legislativa de Finances i Pressupost.

Com que sigui que aquest informe ja ha estat publicat en el Butlletí del Consell General, em permetreu que posi de manifest només alguns dels punts que la Comissió Legislativa de Finances i Pressupost ha considerat més rellevants.

Pel que fa a la liquidació anual dels pressupostos del Consell General i dels òrgans que hi estan vinculats de l'Administració general, de les entitats parapúbliques, de les societats públiques i de les entitats subvencionades, la Comissió Legislativa de Finances i Pressupost insta a tots i cadascun dels organismes fiscalitzats que en el termini més breu possible procedeixin a les regularitzacions necessàries d'acord amb les observacions i amb les recomanacions escrites en l'informe elaborat pel Tribunal de Comptes.

Tanmateix, la comissió és conscient que algunes de les situacions només podran ser regularitzades mitjançant l'aprovació de modificacions als textos legislatius vigents. Per això demana al Govern de presentar al Consell General la modificació de la legislació corresponent d'acord amb les observacions que figuren en aquest informe de fiscalització de l'exercici 2015.

En quant a l'exercici 2015, prenent en consideració les observacions anotades pel Tribunal de Comptes per cada una de les entitats fiscalitzades, la comissió aprova:

Les liquidacions de comptes del Consell General, dels òrgans que hi estan vinculats, del Tribunal Constitucional, de l'Administració general, de les entitats parapúbliques, de les societats públiques i de les entitats subvencionades amb l'excepció de l'Agència Estatal de Resolució d'Entitats Bancàries, (l'AREB), del Consell Regulador Andorrà del Joc, del Consell Superior de la Justícia i de la Fundació ACTUA TECH.

La Comissió Legislativa de Finances i Pressupost no pot procedir a l'aprovació dels comptes d'aquestes entitats degut a què tot i estar previstes en el pla de treball per l'any 2016, no s'ha dut a terme la fiscalització corresponent a aquestes ja que les seves liquidacions no han estat lliurades al Tribunal de Comptes durant l'any 2016.

Pel que fa a les despeses realitzades pels comuns a càrrec de les transferències rebudes de l'Administració general l'any 2015, la comissió insta a tots i cadascun dels comuns que en el termini més breu possible regularitzin les seves situacions d'acord

amb les observacions descrites en l'informe elaborat pel Tribunal de Comptes.

Així mateix, la Comissió Legislativa de Finances i Pressupost proposa al Consell General que fent seves les remarques formulades aprovi els resultats i comuniqui al Govern i als comuns juntament amb les recomanacions proposades pel Tribunal de Comptes, l'opinió de la Comissió Legislativa i la del Consell General expressada en el present document.

Gràcies Sr. síndic.

El Sr. síndic general:

Moltes gràcies.

Bé, abans de començar amb el debat, demanaria als grups parlamentaris si volen procedir amb el debat de les liquidacions de comptes d'una banda del Consell General, dels òrgans que hi estan vinculats, del Tribunal Constitucional, de l'Administració general, de les entitats parapúbliques, de les entitats de dret públic, altres organismes, així com de les societats públiques participades per l'Administració general. Tot això d'una banda, i de l'altra de les transferències als comuns. Els demano si ho voldrien fer conjuntament o fer-ho de forma separada. Si no hi hagués inconvenient els hi demanaria o els hi proposaria de fer-ho conjuntament.

D'acord...

Doncs ho faríem conjuntament.

Passem a les intervencions dels grups parlamentaris.

Pel Grup Parlamentari Mixt, Sra. Sílvia Bonet, teniu la paraula.

La Sra. Sílvia Eloïsa Bonet:

Gràcies Sr. síndic.

Avui aprovarem de nou l'informe del Tribunal de Comptes però amb poques diferències en relació als dels anys anteriors. Perquè encara ens queden deures per fer.

De forma continuada existeixen en l'informe moltes constatacions que segueixen sense solucionar-se, i el Tribunal insisteix de forma reiterada en la regularització de les situacions d'incompliment.

Primer de tot, i reconec que ja es va en el camí adequat, cal dotar el Tribunal de Comptes dels mitjans necessaris per dur a terme les seves actuacions.

Però també, si fem un petit resum ens trobem amb què:

Existeixen omissions que obeeixen al seguiment poc estricte de la Llei de finances públiques i al pla de comptabilitat pública.

Hi ha d'altres que obeeixen a les dificultats que tenen els petits organismes a seguir de forma estricta la seva aplicació.

En el primer cas, les entitats auditades han de fer de forma definitiva les modificacions en el seu funcionament segons les recomanacions del Tribunal.

Però alhora, cal que el Govern faci les modificacions legislatives necessàries per poder facilitar que els organismes puguin acomplir amb el seu deure de gestió acurada dels diners públics.

S'han de modificar de forma íntegra la Llei de les finances generals, la Llei de la Funció Pública i la Llei de la contractació pública i adaptar-les per poder donar resposta tant a les especificitats dels organismes com també incloure les recomanacions que fa el Tribunal de forma reiterada.

I les reclamacions que fem els consellers generals són tant reiteratives com les que fa el propi Tribunal als organismes.

Any rere any reclamem al Govern la seva actuació per resoldre les disfuncions existents i s'exigeix compromís per part del Govern i el grup de DA per resoldre aquestes disfuncions.

Cal solucionar de forma ràpida la naturalesa jurídica de CTRASA que impedeix poder fer el control per part del Govern

Cal fer les modificacions necessàries per adequar la política sobre els conceptes retributius perquè aquests es trobin dintre de la normativa.

Cal exigir el compliment dels terminis d'entrega de les liquidacions als organismes que no ho facin. Aquest no és un fet extraordinari dintre de la dinàmica dels organismes, sinó que és una tasca totalment calendaritzada dintre de les responsabilitats que tenen els organismes finançats públicament i sotmesos a la fiscalització del Tribunal.

Però bé, tinc un ferm compromís en voler avançar en aquesta direcció motiu pel qual el meu vot en l'informe de la Comissió de Finances i Pressupost referent a les fiscalitzacions del Tribunal de Comptes de l'any 2015 serà favorable.

Gràcies Sr. síndic.

El Sr. síndic general:

Moltes gràcies.

També pel Grup Mixt, per SDP, Sr. Víctor Naudi teniu la paraula.

El Sr. Víctor Naudi:

Gràcies Sr. síndic.

En la seva exposició davant de la Comissió Legislativa de Finances i Pressupost, els membres del Tribunal ens avançaven que el total de les observacions practicades referides a l'exercici 2015 es situaven en unes 257, xifra inferior comparada amb les xifres dels exercicis anteriors que varen ser de 320 per a l'exercici 2014 i que al 2010 es situaven en 426, tot tenint en compte que enguany al conjunt de les entitats fiscalitzades se n'hi han afegit dues de més.

Malgrat que aquestes xifres posen de manifest que progressivament el conjunt de les entitats van adaptant la pràctica comptable a la legislació establerta, encara hem de constatar que en molts casos persisteix la mala praxis.

Més enllà de les observacions fetes pel Tribunal de Comptes en el sentit que certes entitats no segueixen els criteris formals d'enregistrament i de presentació de la liquidació pressupostària seguint els criteris del Pla General de Comptabilitat Pública, cosa que dificulta les verificacions, vull recordar els aspectes més rellevants que s'hi evidencien i que són recurrents a cada exercici.

En el cas d'alguns comuns, continuen produint-se de forma sistemàtica alguns incompliments:

- Contractacions i adjudicacions directes per petites quantitats sense justificants, que impossibiliten el control.
- Els romanents negatius no es comptabilitzen.
- Algunes societats participades majoritàriament pels comuns no presenten la totalitat dels comptes i incompleixen la Llei general de les finances públiques.
- Alguns ingressos provenint de les cessions obligatòries de terrenys s'afecten a altres partides i no es destinen per a equipaments públics incomplint la legislació.

Pel que fa al SAAS, continuaven havent-hi remuneracions en espècies de les quals es desconeix l'empara normativa que les faculta. Durant el 2015 continuaven sense comptabilitzar-se els ingressos corresponents al SAAS en concepte de drets d'autor del sistema de triatge provenint d'urgències.

En el cas del Centre de Tractament de Residus, la seva propietat pública impedeix el Govern d'exercir el control sobre la societat, i per tant es fa imprescindible adequar el marc normatiu del Centre en tant que organisme públic per ser sotmès a control.

En un altre ordre de coses cal destacar que la fiscalització de l'exercici 2014 de l'Institut Nacional Andorrà de Finances que no havia estat exercida durant el període anterior ja que la liquidació va ser lliurada fora de termini, finalment ha estat fiscalitzada enguany de forma satisfactòria.

El Sr. síndic general:

Hauríeu d'anar acabant, si us plau.

El Sr. Víctor Naudi:

Sí, vaig acabant.

Si al principi de l'exposat avançava que aquest any havien disminuït considerablement les entitats que feien cas omís de les observacions del Tribunal de Comptes fet certament positiu, cal constatar i recriminar als organismes que no han dut a terme les fiscalitzacions corresponents a l'exercici 2015 dins dels terminis establerts, com és el cas de l'Agència Estatal de Resolució d'Entitats Bancàries, el Consell Regulador Andorrà del Joc, del Consell Superior de la Justícia i de la Fundació ACTUA TECH, i per tant no es poden aprovar els comptes de les mateixes.

Avui, un any més, de forma reiterada aquesta Cambra manifestarà el seu vot, tot i recomanant a les entitats el compliment de la legislació, com no pot ser d'altra manera. Però no ens podem limitar a validar una dinàmica resultant dels fets consumats, i per tant si volem aconseguir uns resultats satisfactoris, i tal com es reflecteix en l'informe de la Comissió, cal abans de tot, modificar la Llei general de les finances públiques, el Pla general de comptabilitat pública i adaptar el marc normatiu del Centre de Tractament de Residus, però també cal modificar la mateixa Llei del Tribunal de Comptes per a fer-hi algunes adaptacions entre altres.

Modificacions que un any més continuen pendents de ser portades a tràmit de la part del Govern. I tot continua igual.

El meu vot serà doncs favorable a les fiscalitzacions dutes a terme pel Tribunal de Comptes en el sentit expressat en l'informe de la Comissió Legislativa de Finances i Pressupost.

Gràcies Sr. síndic.

El Sr. síndic general:

Gràcies.

Pel Grup Mixt també, pels consellers socialdemòcrates, Sr. Pere López.

El Sr. Pere López:

Gràcies Sr. síndic.

Bé, molts dels comentaris com s'han comentat són certament reiteratius. Nosaltres volem centrar la nostra intervenció en tres aspectes en els quals volem donar especial rellevància, més enllà de la qüestió que s'ha apuntat d'aquesta necessària modificació legislativa, que fa anys que es demana per les petites entitats, per tal que puguin tenir un marc legislatiu més adaptat a la seva realitat.

Les seves qüestions que de manera més destacada volíem comentar seran la de l'AREB, la de CTRASA i dels comptes del SAAS, i començaré per l'AREB.

Començaré per l'AREB perquè certament es fa difícil no fer menció del fet que el Tribunal de Comptes no hagi pogut auditar els seus comptes.

Ahir es parlava de credibilitat de la plaça financera, i aprofito per cert l'ocasió per felicitar el Govern per l'organització del Summit financer celebrat ahir. Però si ahir parlàvem de la molta feina que el nostre país ha fet i particularment els dos darrers governs, el del PS i de DA en temes d'homologació i de credibilitat financera, que avui ens trobem en què l'AREB no ha presentat els seus comptes, sincerament ens sembla que no fa seriós.

No faria seriós en qualsevol circumstància i moment, però enmig del moment en què estem vivint i just enmig d'aquestes demandes de credibilitat, sembla que els qualificatius no són necessaris.

En relació als comptes de CTRASA, hi ha vàries notes en les quals s'hi fa referència, que al nostre entendre són hereves de la gestió que de manera històrica s'hi ha fet al Centre de Tractament de Residus, que ja fa anys que s'apunten. Un fa referència a la naturalesa jurídica de l'entitat, un cop tot el capital és públic. També s'apunta, i són notes al nostre entendre força preocupants, doncs dubtes en quant a la política de manteniment pugui garantir l'adequada reversió de la planta i encara planen alguns dubtes del tractament comptables donat el sobre cost de construcció en el seu moment.

Per tant, aquest tema justament amb altres problemes sorgits de gestió farà que aquesta qüestió sigui una qüestió amb la que seguirem amb prioritat en els propers mesos.

I finalment, els comptes dels SAAS, i aquí voldria fer o voldria situar una mica el context de tot el que s'ha fet per part dels tres consellers del PS.

En primer lloc, recordar les demandes d'informació que la consellera Rosa Gili va fer en el seu moment. L'estudi acurat dels informes, tant del Tribunal de Comptes com els informes de la Intervenció General. També les dues preguntes que també la consellera va

formular en aquesta Cambra en relació a les greus irregularitats apuntades en aquests informes.

També vull recordar la roda de premsa que els tres consellers del PS, el company Gerard Alís, l'esmentada Sra. Rosa Gili i jo mateix vam fer en aquesta Cambra denunciant una possible trama de corrupció i la gravetat d'aquestes irregularitats.

A partir d'aquí, hem notat unes tímides reaccions o unes tímides accions per part del Govern de les quals fa mesos que no en sabem res.

Per tant, avui ens sembla que és un dia escaient per anunciar que per coherència amb tot allò que hem anat explicant i denunciant i per la nostra credibilitat, almenys els tres consellers del PS davant dels ciutadans i després d'un temps d'espera jo diria més que prudencial en relació a la qüestió, hem posat aquest dossier en mans d'un lletrat i ens personarem en la causa penal.

Per tant, fets aquests tres comentaris, subratllant aquests aspectes que potser tindrem ocasió de debatre amb el ministre, el nostre vot serà favorable a l'aprovació dels comptes.

Gràcies Sr. síndic.

El Sr. síndic general:

Gràcies.

Pel Grup Parlamentari Liberal, té la paraula el conseller, Sr. Carles Naudi.

El Sr. Carles Naudi:

Gràcies Sr. síndic.

Bé, després dels dos consellers i consellera que m'han precedit, també ja va quedant poc per afegir el que tots podem llegir en els informes del Tribunal de Comptes.

Ja entrant una mica més en detall, faríem una remarca. La primera d'elles és que com a novetat aquest any el Tribunal de Comptes ha afegit un annex a la primera memòria, que és un informe complementari de recomanacions. Recomanacions de millora, propostes de revisió normativa, -ara n'hem estat parlant-, i d'informació del conjunt del sector públic.

Val a dir que ara en feia comentari el Sr. Víctor Naudi, que s'ha millorat, hi ha més entitats però segueix havent-hi 257 observacions, que per resumir-ho són 257 incompliments normatius, i crec que no podem permetre que l'Administració pública, que és qui fa la llei, l'incompleixi. I com deia, volia fer una remarca que el propi Tribunal de Comptes ja faci un annex amb recomanacions de millora, vol dir

que alguna cosa s'està fent malament des de l'Administració pública.

Com que ja s'han comentat coses, la Sílvia Bonet comentava sobre les entitats. És veritat, hi ha entitats de petites dimensions que la norma, la Llei impedeixen que la seva estructura i el seu funcionament s'adeqüi i per tant, el Tribunal li fa remarques, li fa observacions. Però és clar, la Llei està per complir: Aleshores, ara s'ha dit, plantejem canvis normatius? És una opció. L'altra opció és que aquelles entitats que no tenim l'obligació de què estiguin amb personalitat jurídica pròpia, se'm ocorre l'Agència antidopatge, que per norma internacional ha de tenir entitat jurídica pròpia, perquè n'hem de tenir tantes? Tantes petites entitats, amb tants petits costos, amb auditories que s'han de fer complementàries, per què no les integrem a l'Administració? Si això ens està suposant observacions del Tribunal de Comptes, si això ens suposa que s'ha de canviar la Llei, si això ens suposa despeses? Integrem allò que no sigui necessari per prescripció internacional de què estigui amb entitat jurídica pròpia i fem les coses més fàcils pels que treballen, més fàcils pels administrats i menys costoses per tots els andorrans.

També ho ha dit la consellera Sílvia Bonet, hi ha entitats que, per tant, escapen del control financer i això comporta un major risc pel sector públic.

Vull incidir, perquè és important, en els excedents de les transferències rebudes pel Govern que s'haurien de retornar a Govern i no s'estan retornant, i això ja s'està acumulant des de fa varis anys.

Això sí que no s'ha dit i ho remarcaré, s'hauria de millorar la millora sobre subvencions, estem parlant de subvencions que per part del Govern rasquen els 23 milions d'euros i per part dels comuns 4, i aquí el Tribunal de Comptes també fa l'observació de què s'ha de millorar el control financer sobre aquestes subvencions.

A nivell de la mesura i control dels objectius vinculats a la despesa pública, que també s'inclou en aquest annex número 1 que és l'annex de propostes de millores. Aquí em sortirà una mica del propi informe del Tribunal de Comptes perquè com que estem parlant de despesa pública, doncs, ara recentment ha sortit la liquidació del pressupost de l'any passat, del Departament d'estadística, del Ministeri de Finances. Estem parlant que la liquidació de l'any que ocupa al Tribunal de Comptes, estem parlant aproximadament d'1 bilió i mig (o diguem 1.500 milions d'euros), xifra que em sembla -crec que a tots- important perquè al final hem d'acabar pagant tots, però és que no toca ara

però just en aquest informe que acabo de comentar doncs tocarà l'any que ve; l'any que ve la liquidació ja puja a 2 bilions (2.000 milions d'euros), amb un increment alarmant del 32% (33 gairebé) de la liquidació de la despesa de l'any que ens ocupa, un terç més de despesa, incloent actius financers però és un terç més de la despesa, no?

I comentarem amb preocupacions que Andorra Telecom ha pujat gairebé un 40% la seva liquidació de la despesa, però també s'ha de felicitar per exemple a FEDA que l'ha baixat un 2%, al Fòrum Nacional de la Joventut que l'ha baixat un 19% i Ràdio i Televisió d'Andorra que també l'ha baixat pràcticament un 3%. També hi ha petites bones notícies, però evidentment alarma que algunes entitats hagin multiplicat, combinat un 217%, el Govern en general un 42%, podríem seguir així... l'EFPEM un 30%, l'Institut d'Estudis Andorrans un altre 30%, la Universitat d'Andorra un 4%, i així fins aquest augment de la despesa, un 32% d'un any per l'altre.

I estem parlant dels diners de tots, estem parlant de què hem de ser eficients, estem parlant de què no podem anar pujant la pressió fiscal perquè els andorrans, les empreses, els treballadors no aguantaran. I aquí crec ens hem de posar les piles, Govern s'ha de posar les piles perquè és qui més té a dir i no permetre que això segueixi amb aquesta escalada que fa que la despesa pugi més ràpid que el creixement del PIB; recordem que tenim un PIB aproximadament d'uns 2.500 milions d'euros i la despesa pública ja puja a 2, és a dir, ja no ens queda marge de creació de valor, de creació de riquesa al país.

Dit això també parlaré del deute públic. S'està complint amb la regla d'or. Estem, segons el Tribunal, a un 42,2%, per tant estem dins de la norma, no? Però en això voldria fer un incís lligat al que vam dir ara gairebé nou o deu mesos: aquesta legislatura portem aquí al Consell General 101 textos, convenis, lleis, resolucions votades. Dins d'aquests textos trobem a faltar... -com ja vam dir en el debat de pressupost i del Marc pressupostari l'any passat des del Grup Liberal, es va fer en el primer debat d'aquest any aquí per part del Sr. Josep Pintat, es va tornar a comentar-, trobem a faltar la revisió normativa de l'article 12.5 de la Llei de la regla d'or. Vam insistir aquell dia, Govern va dir que no era així, que hi havia entitats que no complien l'article 12.5 de la regla d'or; recordem aquest article, diu: *"Les entitats no poden tenir més del 50% dels seus fons propis amb endeutament"*. A dia d'avui el Tribunal de Comptes torna a posar de manifest diverses entitats que estan incomplint aquesta Llei i, per tant entitats que estan actuant al marge de la llei. No ho diem

nosaltres, ho diu el Tribunal de Comptes i, per tant, si han fet 101 lleis, textos, convenis, tractats, falta com a mínim aquesta que ens permeti en el pròxim pressupost, fer-lo dins del marc normatiu que ha de tenir Andorra.

El Sr. Pere López ara parlava de CTRASA... CTRASA és una d'elles, va ser objecte de debat entre el Govern i el Sr. Pintat. CTRASA no compleix la llei, igual que no compleix Andorra Turisme -suposo que el Sr. ministre estava esperant que ho digués, no?...- Andorra Turisme no compleix la llei i no ho dic jo, ho diu el Tribunal de Comptes. Si volen podem fer notes de premsa des de què ho diu el Tribunal de Comptes, no ho dic jo, ho torna a dir el Tribunal de Comptes: Andorra Turisme no compleix la llei.

Hi ha moltes maneres, la manera que no és vàlida, que també es va comentar aquí al Consell General aquell dia, és l'excusa de la consolidació. CTRASA i Andorra Turisme no poden consolidar, pot consolidar la matriu, però mai la filial. FEDA consolida i està complint la norma, però CTRASA no compleix la norma, CTRASA no pot consolidar cap a dalt, és el de dalt que consolida cap a baix: el pare es fa responsable dels deutes del seu fill, el fill no es fa càrrec dels deutes del seu pare...

Per tant, no podem consolidar -ara ho ha dit el Sr. López-, estem parlant de posar en dubte la naturalesa jurídica d'aquestes societats: o bé reduïm l'endeutament -cosa que seria assenyada- o bé, com ja vam posar de manifest es fa un augment de capital d'aquestes societats, cosa que crec que el pressupost no aguantarà.

Amb tot això, com ha dit el ponent, el Grup Parlamentari Liberal votarà a favor de l'informe del Tribunal de Comptes.

Moltes gràcies Sr. síndic.

El Sr. síndic general:

Moltes gràcies.

És el torn ara del Grup Parlamentari Demòcrata. Té la paraula el conseller, Sr. Marc Ballestà.

El Sr. Marc Ballestà:

Gràcies Sr. síndic.

Bé, primer de tot deixeu-me agrair en nom del nostre grup parlamentari la feina feta pels membres del Tribunal de Comptes i del seu personal en la realització dels informes de fiscalització de l'exercici 2015 així com la seva presentació en el si de la Comissió de Finances i Pressupost.

És just reconèixer l'increment de feina significatiu que han tingut el Tribunal, tant per l'increment del nombre d'organismes a auditar, com per l'increment de les seves funcions i atribucions d'acord amb els canvis legislatius realitzats.

Entrant ara si en el fons dels informes presentats, primer de tot i per a què no quedi cap dubte del posicionament del nostre grup, volem remarcar que aquests continuen presentant un nombre força significatiu de recomanacions i observacions i per tant volem reiterar la necessitat que en el termini menor possible es doni resposta a aquestes recomanacions i observacions tal i com així ha quedat palès en l'informe de la comissió que s'acaba de presentar.

Dit això, també és just remarcar -i també ho feia el conseller Víctor Naudi- que es manté una tendència de reducció significativa d'aquestes observacions i recomanacions any rere any. Tendència que el propi Tribunal posa de manifest i destaca en les seves compareixences en el si de la comissió. Així hem passat de tenir un global de 321 observacions l'any 2014 a tenir-ne 257 l'any 2015. Una disminució significativa que es produeix com a conseqüència de les accions dutes a terme pels diferents organismes en base a dites recomanacions així com als canvis legislatius i de funcionament impulsats des del Govern.

Cal puntualitzar també que el decalatge temporal en la presentació dels informes, com a causa del propi funcionament establert, implica que part d'aquestes recomanacions o observacions es repeteixin en varis exercicis tot i la voluntat dels propis organismes a donar-hi solució.

També volem remarcar que segons les fiscalitzacions dutes a terme i usant les paraules textuais emprades pel Tribunal: "els comptes anuals de la majoria de les entitats expressen en tots els aspectes significatius, la imatge fidel del patrimoni i de la seva situació financera, dels resultats de les seves operacions i dels recursos obtinguts i aplicats, i de l'execució del pressupost d'ingressos i despeses corresponent a l'exercici anual auditat.

I també han complert de forma raonable amb la legislació bàsica relativa a l'administració i control dels fons públics que li és aplicable en aquest àmbit."

En els informes que el Tribunal de Comptes ha presentat, cal destacar -i també hi feia referència el conseller Naudi... el Carles-... per primer cop es presenta com a annex un informe complementari de recomanacions de millora, propostes de revisió normativa i informació del conjunt del sector públic. En aquest cas, exhortem al Govern a continuar amb

les modificacions legislatives i de funcionament per tal de donar resposta a aquestes recomanacions.

En relació a aquestes propostes voldria destacar que una de les recomanacions ha estat acceptada per unanimitat en aquesta Cambra fruit d'una proposta de resolució del Grup Parlamentari Liberal i que en breu tindrà compliment per part de Govern, com així reclamava el Sr. Carles Naudi.

Malauradament en l'informe del Tribunal es posa de manifest que algunes de les entitats no han entregat les seves liquidacions de comptes en els terminis establerts. Instem al Govern a prendre les accions necessàries davant d'aquestes entitats per evitar que això torni a succeir.

En base a tot l'exposat el nostre grup parlamentari donarà suport a l'aprovació de la liquidació dels comptes presentada a aquesta Cambra.

Moltes gràcies Sr. síndic.

El Sr. síndic general:

Moltes gràcies.

Seria ara el torn del Govern.

Si desitja intervenir Sr. Jordi Cinca...

Teniu la paraula.

El Sr. Jordi Cinca:

Gràcies Sr. síndic.

Una intervenció molt breu. De fet, com saben molts de vostès, tradicionalment el Govern no intervenia mai en aquest debat. És veritat que l'any passat vaig trencar ja aquesta norma no escrita perquè em sembla que és de justícia fer-ho així i respondre a algunes de les interpel·lacions que des de les intervencions dels diversos consellers han fet. Per donar-ne resposta, com a mínim l'opinió del Govern, o de com es pensa afrontar.

Permeti'm que a primera instància faci una referència al que han destacat pràcticament tots en les seves intervencions i de manera molt explícita al conseller Víctor Naudi i al conseller Marc Ballestà, i és que com no pot ser d'altra forma, any rere any, es va millorant en relació a l'informe de l'any anterior i, any rere any, es va donant compliment a moltes de les observacions i recomanacions que emanen del propi Tribunal de Comptes.

Crec que una cosa no treu l'altra. Ha de ser així, però que no cal reconèixer-ho perquè si més no, moltes de les recomanacions doncs, vénen de molt lluny i des de les diferents institucions, des de la pròpia intervenció, des del Departament de pressupost del Govern doncs, s'han donat justificacions més que suficients al propi Tribunal de

Comptes per explicar amb quin calendari s'aniran aportant les solucions pertinents perquè en moltes ocasions aquestes solucions depenen de modificacions legislatives i també estan vinculades a millores que ja estan calendaritzades quan s'aniran implementant. Tindria poc sentit i sobretot poca proporcionalitat de cost anticipar-les i trencar aquests calendaris.

Dos exemples clars del que els estic dient els tenim amb la implementació de les normes internacionals de comptabilitat dels serveis públics que com saben s'ha implementat a l'any 2017. El sol fet de fer això, que és un salt qualitatiu molt important, ja permetrà que moltes de les recomanacions que s'estan fent quedin resoltes, però evidentment no en veurem el fruit fins la liquidació dels comptes del 2017 i posteriors perquè a més a més això caldrà anar-ho ajustant i encara caldrà fer un segon salt qualitatiu i és quan els propis comuns també assumeixin aquestes normes internacionals de comptabilitat que no és el cas per l'exercici 2017. Per tant, tot això vol tot un procés progressiu, i en aquest sentit penso que s'està treballant en la bona línia.

El mateix podria dir d'un altre treball que també ja està acabat i, per tant, també ja inclòs en els comptes del 2017 que són tots els treballs de millora, alimentari i valoració dels actius de l'Administració, una qüestió que també requereix o ha merescut moltes consideracions per part del Tribunal de Comptes des de fa moltíssims anys i que quan properament aneu a presentar-me els seus resultats a la pròpia Comissió de Finances doncs, segurament els sorprendrà els canvis més que substancials que aquest treball portarà als comptes de l'Estat, fins i tot valoracions i assignació d'actius entre diferents institucions que tradicionalment no han estat correctament assignats.

Per tant, aquest procés de millora, insisteixo, crec que s'està duent a terme i evidentment no podem aturar-lo. Però, al final el més significatiu -ho ha dit i ho ha llegit textualment, per tant no ho tornaré a fer, el conseller Marc Ballestà- és que la conclusió a la que arriba el Tribunal de Comptes és que la majoria d'aquests -i ja fa l'excepció pertinent als quatre que ha comentat el ponent- doncs, la majoria de les entitats o dels comptes de les entitats expressen, en tots els seus aspectes significatius, la imatge fidel del patrimoni, la seva situació, els resultats i les seves operacions i també una acurada gestió i control dels ingressos i les despeses. Per tant, en aquest sentit penso que hem d'estar tranquils.

Fent referència a tres recomanacions concretes que fa a l'informe de la Comissió, i per també donar ja resposta en relació a aquests aspectes. La recomanació que fa la Comissió de què s'estructuri,

es facin les millores necessàries per l'estructura pressupostària d'obligat compliment de manera que aquesta defineixi de manera clara els comptes pressupostaris, com s'han d'utilitzar en l'elaboració del pressupost i també la seva correlació en els comptes del Pla general de comptabilitat pública.

S'està treballant avui en dia en aquesta qüestió, en la definició d'aquesta estructura pressupostària, quedarà conclosa durant la primera meitat de l'any 2018 i, per tant ja en l'elaboració, en aquest cas dels pressupostos del 2019, totes les institucions podran rebre aquesta estructura seguint la recomanació que emana del propi Tribunal de Comptes i que es fa seva la comissió legislativa.

Una altra de les recomanacions, de fet, a aquesta en concret ja han fet referència pràcticament tots els consellers que han intervingut, la modificació legislativa per afavorir que puguin estar fiscalitzats des del Tribunal de Comptes els comptes de CTRASA.

També està pràcticament enllestida la modificació de la llei que permetrà que, com no pot ser d'altra manera, aquests comptes -que d'altra banda estan auditats i l'auditoria a disposició de tothom-, aquests comptes segueixen el mateix procés de fiscalització que qualsevol altra entitat pública i, per tant, en breu els hi portarem aquesta modificació de llei perquè es pugui complir el que avui queda reflectit en l'informe de la comissió.

I finalment també, una modificació s'hi ha referit el conseller Carles Naudi i també el conseller Marc Ballestà en relació a l'article 2.5 de la Llei de sostenibilitat de les finances públiques i estabilitat pressupostària. Com vostè recorda, Sr. Naudi, efectivament això va ser fruit d'un llarg debat en aquest cas que vaig tenir ocasió de fer amb el Sr. Pintat. Fruit també d'aquell debat, després en el Debat d'orientació política darrer, va sortir una proposició d'acord d'aquesta Cambra -que si mal no recordo va estar aprovada per unanimitat- encomanant al Govern fer això, i explícitament la modificació d'aquest article 12.5, de fet de tot l'article 12 està inclòs en la Llei del projecte de pressupost. De manera que... i ho fem d'aquesta manera perquè finalment té una incidència en el Marc pressupostari en el pressupost i entenem que, per tant, val la pena que ja quedi corregit al mateix aprovar el Projecte de pressupost del 2018, com espero que així sigui.

Això no treu, i també els hi avanço, que obrirem un debat i contactarem amb tots els grups parlamentaris perquè no n'hi ha prou, pensem nosaltres, amb canviar aquest article 12. Aquest article 12 cobreix una qüestió molt puntual a la que feia referència el

Sr. Carles Naudi, però creiem que cal una modificació bastant més ambiciosa d'aquesta llei perquè després de tres anys de vigència, doncs, es constata que algunes qüestions sense perdre en cap cas la intenció de fons de la mateixa, la vocació de fons de la mateixa, algunes qüestions cal que les modifiquem o sinó, arribarà un moment que serà impossible elaborar un pressupost que s'ajusti al que preveu aquesta llei.

Insisteixo, i això en res altera el que és l'esperit de la mateixa i la voluntat que la mateixa també impulsava.

En relació a qüestions que han anat sortint en les intervencions i que potser no estaven explícitament reflectides en l'informe. El Sr. Pere López en feia una referència a una acció que ens ha enunciat en relació als comptes del SAAS. Poc tinc a dir, em sembla que està en el seu legítim dret. En tot cas, el Govern en el seu moment ja va fer el que havia de fer en relació a aquestes anomalies. Les va posar en coneixement de la Fiscalia i a partir d'aquí, doncs, hi ha un procés obert i nosaltres respectarem aquest procés.

Això en res treu que naturalment en la gestió posterior i quotidiana del SAAS, doncs, evidentment, s'hagin fet les intervencions necessàries perquè aquestes qüestions no es repeteixin.

Però en relació al que ens anunciava el Sr. López, evidentment, poc tenim a comentar. Està en el seu legítim dret i, en tot cas, no farà més que redundar en l'acció que ja va prendre el Govern, que és presentar aquesta qüestió a la Fiscalia.

També en relació en aquest cas, al que ens comentava el Sr. Carles Naudi, que s'ha desviat notablement del que seria el debat d'avui i ha aprofitat per explicar-nos, doncs, l'evolució de les despeses de l'Estat, en base a la liquidació agregada dels comptes del conjunt de l'Administració Pública publicat recentment pel Departament d'Estadística.

Tindrem ocasió de fer aquest debat, sens dubte i, per tant, ara no m'hi estendré, ni tan sols tinc aquí les dades. El que sí que li he de dir, Sr. Naudi, és que no es pot fer trampa en aquest debat. Treballar amb les dades, incloent els actius i els passius financers poden portar-hi coses com les que vostè ens ha dit que les despeses del Govern incrementen un 40 i no sé quan ens ha dit.

Vostè sap perfectament que això és fruit de les renovacions de les emissions de deute públic i que, per tant, treballar des d'aquesta premissa és falsejar el debat.

Si vol que parlem de com s'incrementen les despeses en cada un dels capítols de Govern, doncs, ho farem

gustosament, i sens dubte, en alguns, segurament s'ha incrementat la despesa. Però englobar a partir d'una xifra tan significativa com és la renovació del deute públic, quina és l'evolució de les despeses, em sembla doncs, com a mínim desencertat. I per tant...

El Sr. síndic general:

Hauríeu d'anar acabant, si us plau.

El Sr. Jordi Cinca:

Vaig acabant Sr. síndic.

I per tant, en aquest sentit li manifesto.

I també li dic, miri, no tinc tampoc ara la dada de quan pugen les despeses del 2016 d'Andorra Telecom o quan baixen les de FEDA, o quan baixen les de Ràdio i Televisió d'Andorra. Però el que tinc clar és que en cap cas faré una valoració de si ho fan bé o malament en base només a aquesta dada.

La dada hauria d'anar acompanyada per les despeses aquestes, per què s'han utilitzat, què han aportat al compte d'explotació d'aquestes entitats i que han permès millorar en la seva gestió? I després podrem valorar si els increments o els descensos de despeses són o no els apropiats i els indicats.

Si vostè el que m'està dient és que hem de baixar despesa sí o sí perquè sí, doncs, llavors, evidentment, el debat és un altre, però em sembla que també estaria desencertat.

I ja última qüestió Sr. síndic, en relació...

El Sr. síndic general:

Molt breument si us plau.

El Sr. Jordi Cinca:

Molt breument.

... als comptes que no es poden aprovar avui.

CRAJ i Fundació ACTUA TECH, com saben són dues entitats que es van constituir molt al final de l'exercici 2015. Això, sens dubte, ha aportat una alteració en la liquidació dels comptes d'aquestes entitats. Pel 2016 aquesta anomalia quedarà absolutament corregida, i per tant, entenc que no ha d'haver-hi cap mena de problema en el sentit que es pugui reproduir aquest fet.

I en qualsevol cas, també, per exemple, pel que fa al CRAJ, ja li puc dir que els comptes del 2015 per al trimestre que va està en funcionament ja estan auditats.

I pel que fa als comptes de l'AREB, doncs, efectivament, ja hem debatut les anomalies o els incompliments de calendari en altres ocasions. El

que li puc dir, és que després dels canvis de criteris comptables que s'han impulsat, el proper 31 d'octubre rebran l'informe del segon trimestre i tercer trimestre quant a les liquidacions, i ho dic perquè en aquest sentit s'ha manifestat el Sr. Gallardo i ha demanat l'empara també del síndic. Per tant, dins dels terminis ja previstos a la llei pel que fa al tercer trimestre arribaran al tancament del segon i tercer trimestre. I a partir d'aquí, doncs, no tinguin cap dubte que es complirà segons els criteris també establerts a la llei.

Gràcies Sr. síndic.

El Sr. síndic general:

Moltes gràcies.

Alguna altra intervenció...

Sr. Pere López.

El Sr. Pere López:

Sí, gràcies Sr. síndic.

Començaré pel final perquè de fet és el que, almenys jo més estava esperant de la intervenció del Sr. Cinca, però potser no li ha donat temps i ha passat una mica per sobre. En tot cas li obro la possibilitat en la meua segona intervenció de parlar-ne una mica més obertament. Ens han d'explicar avui el tema dels comptes de l'AREB. No ens pot venir a dir aquí que ara es farà bé a partir d'ara.

Volem conèixer quina és l'opinió del Govern, de per què l'any 2015 no es van presentar aquests comptes? Per què el Tribunal de Comptes no els va rebre i no els ha pogut fiscalitzar? Ens sembla que tots els comptes són importants, i fins i tot l'entitat que tingui menys pressupost té la seva rellevància. Però en el moment actual i en el context que estem, que l'AREB no hagi presentat comptes, mereix en un dia com avui una explicació més àmplia per part del Govern. I en tot cas, jo crec que en puguem debatre i no colar-ho a l'últim segon una mica amb calçador.

I en relació al tema de CTRASA, que tampoc no n'ha fet esment, doncs, també penso que és important. És a dir, les irregularitats o les possibles irregularitats que s'apunten no són menors, el tema de la naturalesa jurídica tampoc és un tema menor. Ja no entro en les qüestions que comenta el conseller Naudi en relació als temes de l'endeutament. I quan s'afirma, doncs, amb les recomanacions que es posa en dubte que la política de manteniment sigui l'adequada per revertir la planta en condicions que estan establertes en el contracte, el Govern ens ha de dir alguna cosa més sobre una remarca tan important el dia que debatem dels comptes, de tota l'Administració Pública, però que estem debatent en

concret alguns aspectes que poden tenir la seva significació.

Per tant, Sr. ministre, espero que en aquest segon temps, a part d'allargar-se en alguns temes menors, pugui contestar-me una mica o contestar-nos a tots sobre aquests aspectes.

Gràcies Sr. síndic.

El Sr. síndic general:

Gràcies.

Alguna altra intervenció...

Sr. Carles Naudi.

El Sr. Carles Naudi:

Moltes gràcies Sr. Síndic.

Bé, breument per contestar el Sr. ministre.

Com s'ha dit durant les intervencions dels diferents consellers generals, s'ha fet la remarca que l'informe del Tribunal de Comptes, en altres ocasions portava un número d'observacions superior a les 257 observacions. I per resumir-ho, petits o grans incompliments de lleis que fem o que es fa a l'Administració. I que sí, han anat a menys, però qualsevol persona que vulgui agafar l'informe del Tribunal de Comptes, a l'apartat 4 de cada informe diu: "observacions que vénen d'anys anteriors". I fa por, però és que ho estan dient cada any i ningú fa res. Fa por. Hauria de fer fins i tot vergonya.

En segon lloc, l'informe acaba dient que la majoria dels comptes, balanços, etc., exposen fidelment la situació. I ho celebrem. Però és que no pot ser d'una altra forma. És que si algun dia diu el contrari ja podem marxar tots corrent d'aquí.

A nivell del canvi normatiu, sé molt bé que la proposta de resolució nostra, es va demanar, es va encomanar al Govern la modificació de l'article 12.5 de la Llei de la regla d'or. I ho he dit, en portem 101 i en tenim 26 o 27 sobre la taula. I avui al llarg del debat de l'informe del Tribunal de Comptes, ja s'ha anat anunciant que entraran més i més canvis normatius.

Jo al final, fent un parèntesis, al ministre d'Educació, el que hem de fer és potenciar la carrera de dret, perquè tots haurem de tenir un parent advocat per poder viure al país. És que només fem que fer lleis i més lleis, i més lleis, i vinga fer lleis, no?

El que sí que li dic és que valorin la possibilitat d'entrar la modificació de l'article 12.5 que va encomanar el Consell General prèvia al pressupost, valorin aquesta acció, si us plau.

En tot cas també una observació, la proposta de resolució, la resolució aprovada pel Consell parla del 12.5. El 12.5 fa referència a les entitats com les que parlàvem, que passen del límit d'endeutament com és Andorra Turisme, o com és CTRASA. El 12 parla de tot l'endeutament. No vull pensar que es vulgui augmentar els límits d'endeutament perquè per ara els estem complint, els està complint i crec que per ara no seria necessari.

I per últim m'ha dit que m'havia desviat i que havia fet trampa. Bé, quan ja tindrem ocasió. Evidentment que tindrem ocasió. Però aquí passa una cosa que la gent ha de saber, i crec que en som tots conscients. En primer lloc, de seguida li he dit que això incloïa els actius financers, i per tant no li admeto que digui que faig trampa. És el primer que he dit: inclou els actius financers. Malgrat tot, segueix sent una despesa enorme.

Aleshores, avui estem parlant de l'informe del Tribunal de Comptes dels comptes del 2015, i estem acabant el 2017.

Què volem? Saber que la liquidació puja gairebé 2.000 milions d'euros, i els consellers que hem de ser persones responsables, que al carrer les persones estan alarmades per aquesta dada, i avui que parlem de números, no dir-ho! No. Jo els hi he dit. Faig un parèntesis. La despesa del 2015 són 1.500 milions d'euros. El 2016, com he dit, en un informe que surt al Departament d'Estadística que està penjat a la web ja parla de 2.000 milions. Jo crec que no podem amagar el cap sota la llosa, els consellers, i fer veure que això no existeix. Al carrer la gent ho sap, al carrer la gent està preocupada. Les persones que vivim a Andorra estem preocupades. I em diu "hem de baixar la despesa sí o sí". Jo li contesto sí, però així, un sí així de gran li dic, s'ha de baixar la despesa. Sí s'ha de fer eficient l'Administració, sí, per descomptat que sí.

No podem anar creixent, i creixent la despesa. Això en parlarem l'any que ve. Molt bé, al 2018 parlarem del 2016. No! Comencem a parlar-ne ara, és una realitat. Sr. Toni Martí, vostè sap, parlava de quan s'havia de reduir la despesa pública. Ho sap molt bé, sap la dada. Comencem! Tindran la col·laboració, jo crec, que d'una gran part del Consell General. Perquè això no ho podem portar més a l'extrem. Serà un Estat insostenible.

Per tant, hem de reduir la despesa sí o sí? Torno a dir en majúscules: sí.

Gràcies Sr. síndic.

El Sr. síndic general:

Gràcies.

Alguna altra intervenció...

Sr. Ballestà.

El Sr. Marc Ballestà:

Sí, gràcies Sr. síndic.

Breument, un parell de comentaris al Sr. Pere López.

Li ha dit una cosa que ha dit una cosa que a mi m'ha preocupat i que considero que és, sent així prudent, d'una certa temeritat. És a dir, jo crec que no podem mesclar quan parlem per exemple del cas de l'AREB, de la credibilitat de la feina de desenvolupar en vers el sector financer, i ha remarcat -que ahir es va posar de manifest- el valor davant de tots els presents en aquest Financial Summit, i que després vostès ho vulguin com mesclar dient que el fet de no haver entregat els comptes, taca aquesta credibilitat enfront la seva feina.

Jo crec que hem de ser tots prudents en aquest sentit. Hem de remarcar que han de complir la llei. Que sí, que tenen l'obligació d'entregar els comptes, i els hem d'instar a fer-ho, però en cap cas podem mesclar que això afecta la credibilitat envers la seva feina, com en aquest cas, controlador de les resolucions bancàries o com pot ser l'INAF o com pot ser la UIFAND si passés aquest tipus de coses.

Per tant, jo crec que aquí hi ha una certa temeritat en la seva afirmació.

I en el tema de CTRASA només un comentari, perquè vostè ha fet èmfasi també la segona vegada en la tema de la política de manteniments que li preocupava, també recordar-li que aquest tema va sortir davant de la comissió, davant l'exposició, i els membres del Tribunal de Comptes s'hi van referir i van dir i avançar dient en l'anàlisi dels comptes del 2016, aquest tema queda reflectit, queda solucionat, hi ha un informe tècnic que desenvolupa totes les tasques d'inversió i manteniment que s'ha de fer. I per tant, amb prudència, perquè encara no estava tancat aquell informe, però deia que en principi anava en la línia de donar resposta a aquestes recomanacions. Per tant, també és bo dir-ho i jo anava amb aquest tema, i així ho he fet en la meua intervenció de dir que el decalatge temporal també, com de fet que ara estem al final del 2017 analitzant els comptes del 2015, doncs, posa que altres feines que s'han estan fent durant aquest període no es veuen reflectides. Per tant, també és bo dir-ho.

I també breument amb el Sr. Carles Naudi només dir que m'ha semblat percebre una certa contradicció, en el sentit que ha posat molt èmfasi en què el Tribunal de Comptes posa de relleu 257 observacions i recomanacions. Part d'aquestes el propi Tribunal diu que hi ha d'haver canvis

legislatius per poder realitzar, i després quan el ministre ha comunicat tota una sèrie de canvis legislatius, vostè s'ha posat les mans al cap dient que parem de fer lleis.

O una cosa o l'altra, és a dir, si hem de donar resposta i aquesta resposta ha d'anar per canvis legislatius, el que no podem també és dir que no parem de fer lleis. Suposo que hem de fer les justes i necessàries per poder donar les respostes.

Gràcies Sr. síndic.

El Sr. síndic general:

Gràcies.

Sr. ministre.

El Sr. Jordi Cinca:

Gràcies Sr. síndic.

En relació al que manifestava el conseller Sr. Pere López pel que fa a l'AREB. Miri, avui el que estem fent és aprovar les liquidacions del 2015. Queda clar en l'informe de la ponència i en el propi informe del Tribunal, doncs, que aquests no van està entregats a temps i que, per tant, no van està valorats pel Tribunal i que per tant, no podia emetre una opinió i, per tant, vostès amb coherència amb això, el que ens estan dient és no els podem aprovar. Entretant han anat passant coses. Com vostè sap, doncs, ja s'han tancat els comptes del 2015, també s'han tancat els del 2016. En el tancament del 2016, doncs, hi va haver una sèrie de canvis en els criteris, sobretot, pel que fa referència com s'ha de comptabilitzar el FAREB. I fruit d'això, també hem hagut de refer, doncs, els tancaments de primer i segon trimestre del 2017, i ara un cop tot això està fet, doncs, com li deia, podrem entrar en una situació de normalitat quant al calendari, no de normalitat quant al tancament, perquè els tancaments ja estan fets i per tant ja estan normalitzats i estant fet i entregats.

Per tant, si el que m'està dient és que hem de reviuire ara el debat de tot el que va passar el 2015, i perquè en aquell moment -i recordo que ja el vam tenir aquest debat- efectivament no va arribar a temps de fer aquell tancament, doncs, bé, escolti, ja crec que com molt bé deia ara el conseller Ballestà, doncs, l'AREB el 2015 va tenir segurament molts més problemes que no pas aconseguir tancar els comptes dins del calendari sense que això deixi de ser important. Però un organisme absolutament nou, que no existia, amb els recursos que tenia, i amb el problema segurament més gran que ha viscut Andorra en varies dècades, doncs, això es va endarrerir i en el seu moment ja es va explicar.

Però aquests comptes ja estan tancats i estan presentats, igual li insisteixo que els del 2016. I és més, no tinc cap inconvenient en -si ho creu la Comissió de Finances i sinó a petició pròpia ja ho farem així- de venir-los a explicar, particularment als de l'AREB, al si de la comissió, i d'aquesta manera també esvair qualsevol mena de dubte en relació a aquest organisme, que insisteixo per sobre de tot el que ha de quedar clar és que està fent una feina molt complexa i crec que l'està fent de manera molt remarcable.

En relació al que ens deia ara el Sr. Naudi. Si vol no diré que fa trampa, però el que diré és que vostè juga hàbilment amb les paraules per sense explicar el fons de la qüestió, acabar fent creure a tothom, doncs, que hi ha un creixement desmesurat de les despeses. I això no és així. I com que no és així, doncs, cal que quedi ben assentat. En el moment de debatre el pressupost, no cal esperar al 2019 com vostè deia, el pressupost del 2018 tindrem ocasió, si vol, de veure l'evolució de les despeses.

I efectivament, doncs, no he deixat de dir-ho mai. Crec que fa set anys que ho dic. Andorra té problemes pressupostaris. Té problemes pressupostaris, també li dic en la banda de les despeses, però també en la banda dels ingressos. I jo li diria que en té més en la banda dels ingressos que en la banda de les despeses.

I no és incompatible el fet que en algunes partides el Govern i l'Estat necessitin incrementar la seva despesa, amb el fet que hi hagi un control i un rigor en com es gasten aquests diners.

No és compatible seguir promocionant com es fa des de tots els grups parlamentaris, doncs, lleis que impliquen increment de la despesa i no voler reconèixer que aquesta s'ha de complimentar. Vostè ens fa un gran al·legat del compliment de la llei. Efectivament, la llei s'ha de complir. I si el Parlament va aprovant lleis que impliquen noves despeses, doncs, aquestes s'han de pressupostar i després s'han de liquidar, s'han d'executar i després s'han de liquidar.

I per tant, aquesta és la realitat. Però el que no pot quedar és que l'única xifra que vostè ens dóna sigui per dir que les despeses s'incrementen un 40 i escaig per cent. Perquè al final, amb això sí que aconseguim segurament que la població s'acabi preocupant. Però és clar, es preocuparia per alguna cosa que no és real. I per tant, en aquest sentit no té cap mena de lògica, doncs, que vulguem traslladar aquesta preocupació a la població.

A banda, vostè, doncs, i està en el seu legítim dret i és al final el plantejament del seu grup parlamentari, fa un gran al·legat de dir "sí s'han de rebaixar les

despeses". Tindrem ocasió, com deia, de debatre-ho, segurament no és el dia, però ens hauria d'acompanyar, "sí, s'han de rebaixar les despeses i creiem que s'ha de rebaixar en aquest capítol". Capítol 1, capítol 2, capítol 3 -capítol 3, -ja li admeto que difícilment podrem debatre gran cosa-, és la despesa financera, però capítol 4, capítol 5. Que ens està dient, hem de fer menys inversions, hem de traslladar, hem de transferir menys diners a organismes públics. Quins? Hem de rebaixar el capítol 1. Com? Rebaixant els salaris, reduint el nombre d'empleats.

Aquest debat no es pot fer des d'una afirmació doncs certament potent i que té el seu impacte i sense acompanyar-la de contingut. I per tant, escolti, sempre m'ha tingut i em tindrà obert a tenir aquest debat, però tinguem-lo des de les dades i les dades certes. Insisteixo, no pot vostè apel·lar a l'increment de la despesa pública doncs perquè l'any 2015, que ni tan sols ara tinc aquí aquestes dades, però l'any 2015 devia haver-hi un nombre significatiu de renovacions de deute públic.

Gràcies Sr. síndic.

El Sr. síndic general:

Gràcies.

Alguna altra intervenció per part dels Srs. consellers...

Sr. Pere López, li demanaria brevetat.

El Sr. Pere López:

Gràcies Sr. síndic.

Sí amb brevetat. En relació amb el que comentava el Sr. Ballestà, jo em permeto demanar-li una mica més de prudència i de seriositat si actua en nom de DA particularment.

Ho dic perquè minimitzar que l'AREB no hagi presentat els comptes, jo crec que és un tema preocupant.

Segon punt. Enfrontar l'activitat amb presentar els comptes, és una feina que vostè fa i que nosaltres no l'hem fet en cap moment.

La credibilitat d'una entitat fa part i inclou que presenti els comptes. És a dir la seva feina no es limita fins al punt de no presentar els comptes, inclou presentar els comptes. Qualsevol entitat, i aquí en cara coincideixo, i si em permet Sr. ministre, encara una mica menys amb el que deia el Sr. Cincà. Diu: "Com que han tingut tanta feina, l'última de les seves preocupacions va ser presentar els comptes". A mi em sembla que no és un comentari particularment encertat. Totes les entitats tenen

feina, segur. Les petites que hem parlat molt, les grans i fa part ineludible de la seva feina presentar els comptes. És a dir, no és que ho faig la feina o presento els comptes. I l'entitat s'ha de presentar davant d'una opinió pública, més una entitat com l'AREB que és controlada pel Consell General amb la feina feta, que avui no en parlem d'això, és a dir ja n'hem parlat en d'altres moments i amb els comptes presentats i aprovats. Aquesta separació entre una cosa i l'altra, em sembla que és molt poc seriosa provinent tant de part del ministre de Finances com per part del grup parlamentari majoritari en aquesta Cambra.

I en relació amb el tema de CTRASA també li demanaria prudència. És a dir parlar ara dels comptes del 2016, em sembla una mica precipitat quan es va dir que és una cosa que s'estava estudiant, donar-ho per fet i en tot cas el que hem fet nosaltres referència és a diverses qüestions, no només en aquest tema del manteniment sinó diverses qüestions que fa temps que estan latents. Encara hi ha latent el tema del sobre cost de la construcció, però bé, segurament tindrem ocasió de debatre sobre CTRASA en diferents ocasions, però parlar de coses que no tenim avui sobre la taula, avui tenim uns comptes que són els del 2015 que apunten una sèrie important de regularitats i dir que: "No, no ens sembla que al 2016 això ja no hi és ". Jo crec que això és poc seriós.

Gràcies Sr. síndic.

El Sr. síndic general:

Gràcies.

Algun altre conseller...

Sr. Carles Naudi.

El Sr. Carles Naudi:

Gràcies Sr. síndic.

Sr. ministre Jordi Cinca, venint de vostè que em digui que jugo hàbilment amb les paraules, jo crec que és tot un compliment. Perquè segurament un dels ministres que més bon orador és i que tenim a Andorra que em digui això, m'afalaga. De manera de certes, carai és que és del seu departament d'estadística el ministeri de Finances! No m'ho he inventat jo, he agafat la web, estadistica.ad i les trec. Llegeixo textualment: "La liquidació de la despesa agregada al 2016 de tot el sector públic és de 1966 milions d'euros, amb un increment del 32,7% respecte de la liquidació agregada de l'exercici 2015". I ara com he dit, no faig trampes, hi ha els actius financers, no se'n recorda de la dada, jo ara li dono. Aquest augment ve motivat principalment

d'una banda, pel fet que el Govern ha refinançat el deute públic d'un valor nominal total de 680.000 euros. I fins aquí, ja sé que hi ha els actius financers, però so vol seguir més endavant diu: "El Govern d'Andorra amb una liquidació de 1129 milions d'euros...", perquè hi ha els 600 mil i escaig de deute públic, amb un increment del 42% respecte a l'any 2015, i diu: "sense tenir en compte els actius i passius financers l'increment seria del 3%".

Bé, quantes empreses creixen un 3% a Andorra? Facci aquesta reflexió.

I d'altra banda, els 680.000 de deute públic tan de bo no haguessin de ser. Ja sé que em dirà que si s'han fet túnels, s'han fet escoles, s'han fet moltes infraestructures que Andorra no tenia i s'havien de finançar, i ara tenim l'Andorra que tenim amb les carreteres que tenim, amb els equipaments que tenim. I això s'havia de pagar evidentment. Però el que s'hauria de fer és que cada cop el re finançament del deute públic, la recompra de deute o que el finançament fos menor. Perquè no oblidem una cosa, i això vostè ho va dir, no és mèrit ni desmèrit seu. Avui ha sortit una notícia que Europa manté els tipus al 0%. Però és que només que pugin a l'1% ens arruïnaran amb interessos, només que pugin al 3%, l'Estat farà fallida, no tenim diners per pagar-ho. Llavors com es pot anar reduint el deute? Jo no donaré lliçons, Déu me'n guard! Però si cada any fem un superàvit major i pot estar el Govern en la línia de si fa bé les coses, cada cop tindrem menys necessitat d'endeutament. Perquè si un any fem dèficit, hem de fer una mica més de deute per cobrir el dèficit i així anar fent. Si pel contrari l'Estat fa superàvit, cada cop farà falta menys deute. I veient que els tipus no baixaran més perquè per sota del zero dubto que estiguin, amb això convindrem tots i els tipus d'interès aniran a l'alça, val més que ens posem les piles, que es comenci a rebaixar l'endeutament per cada cop quan vagin pujant els interessos que aquests no feien el país.

Llavors jo li torno a dir Sr. Cinca, diu que són manifestacions molt potents. Bé, agafi'n la dada que vulguin, hi ha una despesa pública molt grossa i crec que jo no vull entrar en els capítols de quin s'ha de tocar i quin no s'ha de tocar. Primer perquè no governem nosaltres. Segon, jo si vostè vol li fem les esmenes però després ens les aproven, que no passi com l'última sessió de la Comissió de Finances que va durar mitja hora i ens van dir sense discussió alguna: "No us aprovarem cap esmena". Abans de discutir. Llavors clar, jo ja li faré les esmenes, però després me les aprovi. Eh que no me les aprovarà? Llavors no em posi a mi les culpes, estem a l'oposició, governen vostès. Vostès tenen la responsabilitat de fer superàvit al país, amb les mesures adequades que

no hi hagi destrucció de llocs de feina, que el que hi hagi és eficiència, que el que hi hagi és que l'empresari no estigui atabalat amb impostos, que l'IRFF no pugi, que no es redueixin les exempcions, però no em passi a mi la càrrega. No governem nosaltres, governen vostès. Vostès van guanyar les eleccions, és a vostès que els hi toca fer aquesta tasca.

Moltes gràcies Sr. síndic.

El Sr. síndic general:

Gràcies.

Algun altre conseller...

Sr. ministre.

Els hi demanaria brevetat a tots.

El Sr. Jordi Cinca:

Gràcies Sr. síndic.

En primer lloc, el Sr Pere López i si de les meves paraules se'n desprenia això, doncs rectifico. En cap cas pretenc dir que una cosa sigui més important que una altra, o que una cosa excusi l'altra. Jo el que li dic és que el primer exercici de l'AREB doncs va ser molt complex fins i tot per definir comptablement com s'havia de fer aquest tancament perquè apareixien figures doncs que no teníem en la nostra legislació i que hem hagut de demanar informes tècnics perquè ens diguessin com s'havia de fer. I de fet, en el tancament es va prendre una opció finalment i en el tancament del 2016 s'ha vist que calia corregir-la. I insisteixo, no vull ara fer un gran debat sobre això, però ja em poso a disposició per venir a explicar aquesta evolució a la comissió i perquè de fet, els responsables de l'AREB perquè com sap també és a ells que correspon. L'AREB té el seu consell d'administració, doncs puguin explicar-ho degudament.

El que jo li volia traslladar és que en tot cas la meua tranquil·litat de què han fet el que calia fer, el 2015 fora dels terminis i per tant, això cal corregir-ho, i per tant, també els hi he anunciat el que els hi deia abans de què la liquidació del tercer trimestre, entrarem dins de l'absoluta normalitat i desitjo i n'estic segur que serà així, que no es tornaran a presentar ni liquidacions trimestrals ni el tancament de comptes fora dels terminis. Però en cap cas que no és una cosa tan important com l'altra, però també em reconeixerà que l'excepcionalitat del 2015 i la novetat de tot plegat doncs va propiciar certs retards per veure com s'havia de fer la comptabilització d'aquesta institució i el seu tancament.

El Sr. Naudi. Primer, li agraeixo la seva consideració cap a la meua major o menor capacitat d'oratória,

però en tot cas no confongui mai la capacitat d'oratória en el fet que aquesta s'hagi de mal utilitzar. La capacitat d'oratória està molt bé però per dir sempre la veritat, si pot ser. I per tant, són dos coses diferents, no les hem de confondre.

Però anant a la qüestió seriosa, miri, vostè ho acaba de dir. Jo l'únic que li deia quan abans entre cometes i amb tot el "carinyo" si em permet, li deia que feia trampes, és que si es vol entrar en aquest debat, l'honest per mi és, miri'n amb passius i actius la despesa puja un 42% però en realitat la despesa corrent, la despesa efectuada realment per l'Administració ha pujat un 3%.

Després podrem debatre si aquest 3 és molt o poc però, en tot cas, això és el que dóna claredat al ciutadà si es vol entrar en aquest debat.

No es pot dir la despesa puja un 42% i aquí ja em paro. Ah, per cert! Sabedor que tothom té uns coneixements financers fantàstics, això també inclou els passius i actius financers. Home! Ja que ho fem, fem-ho bé. Només li deia en aquest sentit.

Vostè em diu: "*Són vostès que tenen la responsabilitat de governar, i si en tot cas vol que jo li digui com ho hem de resoldre, aprovin les esmenes*"... No, això no funciona així! Miri, nosaltres tenim la responsabilitat de governar i governem i presentem la liquidació que presentem, i presentem els pressupostos que presentem i, si vol, podem comparar-los amb quan vostès governaven. Però no cal, ens fem responsables dels que nosaltres presentem. Ja ho fem, ja governem però això no l'exclou a vostè de la responsabilitat d'explicar amb què milloraria. I després la majoria li aprovarà, o no, però només denunciar si la despesa puja o baixa, o si s'ha de posar menys pressió fiscal i no explicar com es fa això, doncs, és escapar el debat.

Vostè faci les seves propostes en tant que oposició, nosaltres els hi rebutem o els hi acceptem, si els acceptem els hi inclourem en el pressupost, i sinó, haurem tingut un debat que donarà llum sobre com s'ha de governar aquest país. Però en tot cas, dir: "*Jo tinc les solucions però si no me les aproven no les explico*", equival a dir: "*Vostè no té les solucions*". I aquesta és l'única realitat: vostè no té les solucions que no passin per donar continuïtat a les obligacions pressupostàries que ens hem donat tots a base d'aprovar tot un seguit de lleis, i ara les hem de complir. I tampoc té les solucions des de la vessant d'ingressos sense fer doncs, les modificacions pertinents. Els ingressos són els que són en base a la legislació que tenim. Si els volem modificar caldrà prendre mesures, i vostè ens ha d'explicar quines creu que s'han de prendre si és que creu que se n'han

de prendre. Però dir-nos que té la solució sense explicar-la és massa fàcil!

Gràcies Sr. síndic.

El Sr. síndic general:

Gràcies.

Sr. Gilbert Saboya, sembla que voldríeu complementar la informació.

El Sr. Gilbert Saboya:

Sí, gràcies Sr. síndic.

Perquè ens repartim bones notes en oratòria, ens podem repartir algunes de matemàtiques potser també.

Escolti, miri Sr. Carles Naudi! Dit de memòria, eh? La despesa total liquidada l'any passat deu rondar els 415 milions, més o menys. Al 2008 se situava als 390, i al 2008 governava qui governava, per tant, li haurien de sonar els números. I la progressió de despesa del 2002 al 2008 per agafar sis anys que és el que nosaltres portem a mandat, o per comparar el que ha pogut evolucionar el 2008 fins a la data, és passar de 240 a 390 milions: del 2002 al 2008 la despesa, excloent actius i passius, va pujar de 240 a 390 milions. Ara bé, una diferència més dels números que avui es presenten cada vegada que el Sr. Cinca presenta les liquidacions, els ingressos del 2008 eren 316, 80 milions de dèficit.

Per tant, li suggereixo que el dia que vulgui fer un debat sobre evolució de les finances públiques, estarem oberts a fer-lo però jo crec hem d'obrir tots el periscopi i mirar una mica les evolucions de cadascun, i en aquest sentit ens hi trobaran amb el tarannà oratori que cadascú en té però altrament també fent números que és el que ens toca avui.

Gràcies Sr. síndic.

El Sr. síndic general:

Gràcies.

Algun altre conseller...

Sr. Miquel Aleix.

El Sr. Miquel Aleix:

Sí, la meva intervenció solament és per fer en base a les al·lusions que s'han fet en la Comissió de Finances que ja vam fer la setmana passada i com a president de la Comissió de Finances tothom sap el meu tarannà dialogant i en base al que ja es va dir la setmana passada de què si s'escamotava el debat de la Comissió de Finances... jo penso que no és cert! Nosaltres vam anar a una Comissió de Finances on

s'havien d'examinar unes esmenes sobre uns textos que havien estat elaborats entre les tres institucions del país que són Govern, comuns i Consell General, en unes reunions prèvies, i que nosaltres el que sí que vam dir aquell dia en la Comissió de Finances que el que no podíem fer és examinar allí esmenes que canviessin el sentit del que havia estat negociat i entressin en el fons d'aquells textos. En cap cas vam dir que en cap moment les volíem ni estudiar ni mirar però que pensàvem que era una pèrdua de temps entrar en una anàlisi d'una cosa que sabem que no la podíem acabar votant perquè modificava el contingut d'una negociació prèvia.

I per tant, jo com que ja es va dir la setmana passada i es torna a fer referència avui, voldria que quedés clar aquí en el Consell General que en tot cas sota la meva presidència, en cap cas escamotaré el debat ni deixaré que hi hagi tot el debat que sigui necessari a la Comissió de Finances amb representació cada un de la seva força política, però el que sí que és segur és que com a mínim jo crec que amb el que vam fer en aquell moment hi havia una coherència política de fer-ho d'aquella manera.

Gràcies Sr. síndic.

El Sr. síndic general:

Moltes gràcies.

Bé, si no hi ha més intervencions i si no hi ha... Us proposo, en primer lloc, de sotmetre l'aprovació de les liquidacions de comptes i posteriorment sotmetre, també, els resultats de l'informe del Tribunal de Comptes relatiu a les transferències fetes als comuns del mateix exercici.

Proposo, per tant, declarar aprovades les liquidacions de comptes segons figura en l'informe de la comissió amb les excepcions que s'hi contenen, corresponents a l'exercici 2015. És a dir, no s'aproven els comptes de l'Agència Estatal de Resolucions d'Entitats Bancàries (AREB), del Consell Regulador Andorrà del Joc, del Consell Superior de la Justícia i de la Fundació ACTUA TECH.

A la vista del resultat declaro aprovades les liquidacions segons figura en l'informe de la comissió.

Seguidament, i pel que fa al resultat de l'informe del Tribunal de Comptes relatiu a les transferències fetes als comuns corresponents a l'exercici 2015, també a la vista de les intervencions proposo declarar aprovats els resultats en els termes que figuren en l'informe de la Comissió Legislativa de Finances i Pressupost.

Declaro aprovat l'informe corresponent i relatiu a les transferències fetes als comuns de l'exercici 2015.

Passem tot seguit al segon punt de l'ordre del dia.

2- Examen i votació del Projecte de llei de drets i deures dels pacients i sobre la història clínica.

L'informe de la Comissió Legislativa de Sanitat i Medi Ambient ha estat publicat en el Butlletí número 74/2017, del 24 d'octubre.

Intervé per exposar l'informe de la comissió la M. I Sra. Sílvia Eloïsa Bonet Perot, nomenada ponent per part de la comissió. Teniu la paraula.

La Sra. Sílvia Eloïsa Bonet:

Gràcies Sr. síndic.

En la reunió del dia 20 de març del 2017 la Comissió Legislativa de Sanitat i Medi Ambient em va nomenar ponent del Projecte de llei de drets i deures dels pacients i sobre la història clínica.

Em correspon avui presentar una síntesi de l'informe de la comissió. La Comissió Legislativa de Sanitat i Medi Ambient en el decurs de les reunions celebrades els dies: 27 de març; 10 d'abril; 2, 8, 15, 22 i 29 de maig; 12, 19 i 26 de juny; 4, 11, 18 i 25 de setembre i 20 d'octubre, ha analitzat el Projecte de llei i les esmenes que li han estat presentades.

El Projecte de llei va rebre un total de 122 esmenes, de les quals: 68 foren presentades pel Grup Parlamentari Mixt-PS, 16 foren presentades pel Grup Parlamentari Mixt-SDP, 8 foren presentades pel Grup Parlamentari Demòcrata i 30 foren presentades pel Grup Parlamentari Liberal.

De les esmenes presentades: 10 esmenes s'han aprovat per unanimitat, 3 esmenes s'han aprovat per majoria, 33 esmenes no s'han aprovat, 57 esmenes han estat retirades per obrir el pas a establir unes transaccions que han estat aprovades per unanimitat, 2 esmenes han estat retirades per obrir el pas a establir unes transaccions que han estat aprovades per majoria i 17 esmenes han estat retirades.

Del resultat de la votació de les esmenes se'n desprèn l'informe de la comissió, el text del qual es sotmet avui a consideració d'aquesta Cambra.

Gràcies Sr. síndic.

El Sr. síndic general:

Moltes gràcies.

Bé, us informo que han estat presentades un total de 6 reserves d'esmena per la M. I. Sra. Rosa Gili Casals, Consellera General del Grup Parlamentari Mixt, les quals serien defensades de la manera

següent: les reserves 1, 2 i 3 serien defensades de forma conjunta; de forma separada la reserva número 4; i les reserves 5 i 6 també defensades de forma conjunta.

Comencem doncs, amb el primer grup de reserves d'esmena presentades per la consellera general del Grup Parlamentari Mixt.

La primera, és la reserva d'esmena que es correspon amb l'esmena número 74 de l'informe de la ponent, proposant modificar l'article 25 del text resultant; la segona és la reserva d'esmena que es correspon amb l'esmena número 73... 75, perdó, de l'informe de la ponent, proposant modificar l'article 26 del text resultant; i la tercera reserva d'esmena es correspon amb l'esmena número 77 de l'informe de la ponent, proposant modificar l'article 28 del text resultant.

Intervé, per defensar les reserves d'esmena, la Sra. Rosa Gili. Teniu la paraula.

La Sra. Rosa Gili:

Gràcies Sr. síndic.

Avui, en el marc del debat i votació del Projecte de llei de drets i deures dels pacients i sobre la història clínica, començarem doncs per debatre i votar les reserves d'esmena presentades.

Les tres primeres que hem presentat els socialdemòcrates fan referència als drets específics dels menors en front del sistema sanitari.

Referent al dret a la informació dels menors, el Projecte de llei contemplava a l'inici i així ho han mantingut els consellers de la majoria, que a un menor de més de 16 anys se l'informi de la seva salut i dels actes o intervencions que se li hagin de fer com si fos una persona major d'edat. Això ens sembla bé!

El que no ens sembla tan bé, és que es precisa que només s'obliga a informar els pares o tutors en casos de risc imminent i greu per la seva integritat física o psíquica.

Als pares d'adolescents aquesta premissa ens deixa astorats.

És a dir que als nostres fills d'entre 16 i 18 anys, hospitalitzats, els podran anunciar o informar de tractaments o intervencions sanitàries o quirúrgiques o, fins i tot, els hi podran demanar el seu consentiment per tirar endavant una actuació mèdica, sense que nosaltres, els pares, hi haguem de ser presents i els puguem aconsellar i assistir en les seves decisions.

A veure, un menor no deixa de ser un menor, en els temes penals o en qualsevol tema legal. O no és així?

Qui vetlla més per l'interès del menor que els seus propis pares o tutors legals!

Sens dubte molts professionals del món sanitari, per sentit comú, esperaran als pares per fer les explicacions escaients, però no ens sembla adequat que això no quedi reflectit en la Llei.

Així l'apartat 2 de la nostra esmena 74 recalca el dret a la informació sobre el procés assistencial al menor, als titulars de la seva pàtria potestat o de la seva tutela legal.

Però això no es va acceptar en el treball legislatiu.

D'altra part, seguint l'exemple de legislacions avançades i les recomanacions del Comitè de Bioètica d'Andorra proposàvem reduir l'edat del consentiment dels menors en les disposicions legals de la Llei, i vam proposar reduir l'edat del consentiment als 14 anys.

Però els consellers de la majoria tampoc no ho van acceptar.

Em permetré fer referència a un cas a Holanda en el qual un Tribunal va autoritzar un nen de 12 anys a refusar la quimioteràpia, després d'haver estat operat i tractat amb radioteràpia.

Malgrat l'oposició del pare, es va autoritzar respectar la voluntat del nen que tenia l'acord de la seva mare de ser tractat amb medicina alternativa.

De fet, la llei holandesa fins i tot permet als menors en fase terminal d'entre 12 i 18 anys a optar per l'eutanàsia.

Avui no estem parlant d'això, evidentment, però ens ha de fer rumiar.

D'altra part vam afegir en la mateixa esmena 75 un nou apartat 5 que permetria al menor de més de 14 anys oposar-se a què l'equip mèdic comuniqui informació als titulars de l'autoritat parental, sempre i quant no sigui un cas de risc imminent i greu per a la integritat física o psíquica.

L'objectiu és donar eines al jove que pot estar en situació de ruptura familiar per exemple o bé quan aquest vulgui fer una consulta mèdica sense l'acord dels seus pares.

Evidentment, estem pensant sobretot en temes de salut reproductiva, és a dir relacionats amb la contracepció o amb la informació sobre la salut reproductiva.

A hores d'ara el Projecte de llei que votarem no dóna cap autonomia als menors de 16 anys.

Per fer aquestes esmenes, vam treballar mirant legislació comparada i especialment la legislació francesa.

L'OMS, l'Organització Mundial de la Salut, defineix l'adolescència com el període de creixement i desenvolupament humà que es produeix després de

la infantesa i abans de l'edat adulta, entre els 10 i els 19 anys.

Un estudi de la Universitat de Granada explica que els joves espanyols inicien les seves relacions sexuals <<https://www.serpadres.es/tag/relaciones-sexuales>> al voltant dels 15 anys i el mateix diu l'informe *L'adolescent i el seu entorn al segle XXI* de l'Observatori de Salut de la Infància i l'Adolescència de l'Hospital Sant Joan de Déu de Barcelona, on diu que un 16% de la població juvenil té la seva primera relació sexual abans dels 16 anys.

Mentre que a França, un 27% dels joves tenen activitat sexual abans dels 16 anys. Malauradament no tenim dades andorranes, però no tenim dubtes en pensar que deuen ser similars a les dels països veïns.

El 2012, la Comissió sobre Població i Desenvolupament de l'ONU instava els governs a protegir els drets humans dels adolescents per "tenir el control i decidir lliurement i responsablement sobre assumptes relacionats amb la seva sexualitat, inclosa la salut sexual i reproductiva.

De fet, el Comitè dels Drets de l'infant, dels drets dels adolescents a la salut i el desenvolupament exigia als estats establir disposicions legals relacionades amb la possibilitat de rebre informació mèdica sense el consentiment dels pares.

Per acabar, la nostra tercera reserva d'esmena va en el mateix sentit: baixar l'edat del menor en el seu dret d'accés a la història clínica compartida i donar-hi també l'accés als progenitors a menys que hi hagi alguna disposició que estableixi el contrari.

Així avui, per tot l'exposat i perquè entenem que els articles tal com han quedat en comissió no van en línia amb la realitat actual i els drets dels menors, demanem avui el vot favorable a les esmenes 74, 75 i 77.

Moltes gràcies Sr. síndic.

El Sr. síndic general:

Moltes gràcies.

Passem al torn dels grups parlamentaris, pel Grup Parlamentari Mixt, Sra. Sílvia Eloïsa Bonet teniu la paraula.

La Sra. Sílvia Eloïsa Bonet:

Gràcies Sr. síndic.

Tinc l'explicació de vot amb tot el text. Quan parlem de tot el text aleshores ja em referiré a allò.

D'entrada em mantinc en el sentit de vot de la comissió: quant a la reserva d'esmena número 1 el vot serà no, quant a la reserva número 2 el vot serà sí, i quant a la reserva d'esmena 3 el vot és abstenció.

Gràcies Sr. síndic.

El Sr. síndic general:

Gràcies.

També pel Grup Mixt, per SDP, Sr. Víctor Naudi.

El Sr. Víctor Naudi:

Sí, gràcies Sr. síndic.

Pel que fa a la reserva d'esmena número 1, doncs, em sembla coherent la proposta. Hi ha casos delicats on els professionals de la salut poden preservar la confidencialitat en benefici del menor. El punt 3 d'aquesta primera reserva d'esmena, doncs, el redactat proposat empara els diferents casos amb la garantia que els professionals de la salut tenen la darrera paraula. Bé, i això pot evitar algunes problemàtiques. Per tant en aquesta reserva d'esmena el meu vot és favorable.

La reserva d'esmena número 2 a diferència de la primera, tot i que comparteixo part de l'articulat, no comparteixo el redactat del punt 5 per una qüestió de responsabilitats legals, una cosa és el dret a la informació al menor i l'altra és el consentiment del mateix, obviant els responsables legals a un menor de 14 anys. Per tant, el meu vot aquí seria negatiu.

I per la reserva d'esmena número 3 comparteixo també la motivació, però trobo a faltar una clàusula de salvaguarda per aquells casos delicats en què els professionals de la salut poguessin estimar que és més beneficiós per a la salut del menor no conèixer el seu historial, per exemple el redactat no exceptua els casos de menors en situació de risc per depressió o altres. En tot cas, en aquesta tercera reserva d'esmena el meu vot és negatiu.

Gràcies Sr. síndic.

El Sr. síndic general:

Gràcies.

Pel Grup Liberal, Sra. Carine Montaner teniu la paraula.

La Sra. Carine Montaner:

Gràcies Sr. síndic.

Per la reserva d'esmena 1 serà abstenció, per la reserva d'esmena 2 serà positiu, vot a favor, i per la reserva d'esmena 3 abstenció, per coherència amb el treball en comissió.

Gràcies Sr. síndic.

El Sr. síndic general:

Moltes gràcies.

Pel Grup Demòcrata, Sr. Toni Missé teniu la paraula.

El Sr. Antoni Missé:

Gràcies Sr. síndic.

Jo voldria fer un exposat de totes les tres reserves d'esmena que formen part del capítol 6 de drets del menor d'edat.

Avanço ja que el nostre vot no serà favorable a aquestes esmenes.

Aquests articles s'han debatut a bastament en la Comissió Legislativa de Sanitat. En aquell moment, els representants del Grup Parlamentari Demòcrata ja vam deixar palesa la nostra posició i ho recordaré avui en aquesta Cambra.

Des de Demòcrates per Andorra entenem que quan parlem de menor d'edat hi ha diferents graus de maduresa i no té la mateixa maduresa un menor de 14 que un menor de 16 anys. Per això la Llei fa èmfasi especial en el grau de maduresa i de comprensió del menor a l'hora de donar-li la informació.

Quan aquesta maduresa afecta al consentiment i, doncs, la presa de decisió sobre els aspectes de salut d'aquest menor, tenim clar que quan aquesta té menys de 16 anys són els responsables legals que han de donar el consentiment en tot allò que afecta el menor. Això no exclou que tingui l'edat que tingui, el menor se l'informi correctament el seu estat de salut i hagi de ser escoltat, però en darrera instància són els responsables legals els que prenen la responsabilitat de les decisions i donen el consentiment.

En canvi., per als menors de més de 16 anys considerem que ell dóna especialment el consentiment. I el procés d'informació i decisió es fa amb ell exclusivament, excepte en actuacions que comportin risc imminent per la seva integritat física i psíquica, seguint així les recomanacions del Comitè Nacional de Bioètica d'Andorra.

També voldria afegir que en l'exposat de la Sra. Gili, en aquest cas sembla que doni a entendre que queda exclòs el menor, i no és així Sra. Gili. El menor en tot cas sempre participa d'aquesta presa de decisions, és així. I també li volia dir que entre l'esmena 1 i l'esmena 3, si no recordo malament es contradiu, perquè en un cas vostè allà fa referència de què vol un control del menor en aquest cas, de la decisió que es pren sobre el menor, vostè sempre vol aquesta informació oral si no recordo malament, però per

una altra banda vostè posa aquest límit, el baixa a partir de 14 anys en l'apartat del consentiment del menor.

Moltes gràcies Sr. síndic.

El Sr. síndic general:

Gràcies.

Pel Govern...

Sr. ministre teniu la paraula.

El Sr. Carles Àlvarez:

Gràcies Sr. síndic.

He vist una mica que els grups parlamentaris ja han manifestat la seva intenció de vot. Bé, remetre'm una mica al que ha dit el Sr. Missé, doncs Govern veu la postura lògica a mantenir en aquests casos l'edat del menor amb 16 anys, i res més a dir.

Gràcies Sr. síndic.

El Sr. síndic general:

Gràcies.

Algun altre torn d'intervencions....

Sra. Rosa Gili.

La Sra. Rosa Gili:

Sí, moltes gràcies Sr. síndic.

A veure, la postura de Demòcrates ha quedat clara, som conservadors, no passa res. És a dir, jo ja estic d'acord amb vostès que evidentment seria ideal que tots els pares poguéssim participar amb els nostre fills de totes les coses que els hi preocupen, però jo crec que és una evidència que encara que en moltes famílies s'aconsegueixi, no crec que sigui forçosament una cosa que sigui possible en totes les famílies. Perquè jo no sé vostès, però tots coneixem joves que han fet alguna cosa que segurament han lamentat després i això malgrat tenir famílies responsables, famílies que se'n cuiden al darrera, però ja sabem que els adolescents a vegades hi ha altres coses que els influencien. De totes maneres el que dic, si en una família les coses es fan bé i hi ha diàleg, doncs perfecte però jo crec que no podem passar al costat de què hi ha famílies o que hi ha joves que la comunicació no és tan fàcil a dins de casa i que en un tema per exemple, el que deia abans de contracepció o de temes d'aquests que els hi preocupen sobre la salut reproductiva, que és més fàcil parlar amb algú altre i no tenen forçosament ganes de què els seus pares ho comentin.

Li he dit abans, li he donat exemples del que diuen els països veïns, hem sentit a quin moment es tenen

les primeres relacions sexuals, és a dir el món està canviant i jo francament em dono la impressió que vostès viuen en un món ideal, en un món no sé, que estan ancorats en el passat. Jo de totes maneres només li vull tornar a dir perquè és un debat que el vam tenir en comissió. No fa gaire temps aquí a Andorra es coneix el cas de dues nenes que devien tenir 12 o 13 anys i que es van quedar embarassades. És a dir, el fet de permetre que els nostres joves puguin parlar, puguin veure un metge, això pot ajudar a prevenir i en aquest sentit va l'OMS i l'ONU. És a dir, tot el que sigui parlar abans i actuar abans d'arribar en un punt així, que s'hagi d'arribar en un avortament o bé que hi hagi una noia adolescent que hagi de tenir una criatura doncs va en aquest sentit. Jo crec que vostès no han parlat prou amb totes aquelles persones que treballen amb adolescents, jo hi he treballat. Bé, no vull pretendre que amb això ho sàpiga tot, però penso realment que els hi ha faltat aquest diàleg amb aquestes persones que tracten amb joves i adolescents i que tampoc no s'ho han mirat prou bé. I si s'ho han mirat, doncs bé ja està, la seva postura està clara, tenen un posicionament conservador i tal com deia abans ancorat en el passat.

I sobre el que m'ha dit Sr. Missé del consentiment. A veure, que es parli amb els infants evidentment que hi estem d'acord i entenem que és molt important el consentiment, i de fet nosaltres també el baixem amb l'edat perquè entenem que ens podem trobar en un cas greu. A vegades, bé he posat aquest exemple que no m'agrada perquè em posa la pell de gallina, però imaginem-nos un adolescent a qui se li recomani o hi hagi sobre la taula, no sé jo, que se li hagi de tallar una cama, que els pares estiguin d'acord i que el nen no estigui d'acord. Evidentment que tenim clar que el consentiment al final l'ha de dir el jove. Pensem que això és important i tenim joves amb 13 i 14 anys que ja són molt madurs. De fet, el Comitè de Bioètica havia recomanat justament baixar molt més l'edat en casos d'aquests. Nosaltres vam posar 14 anys, va ser un debat que vam tenir amb el grup parlamentari i que en podíem haver discutit, però de totes maneres nosaltres de la manera que ha quedat ara, no ens convé.

Gràcies Sr. síndic.

El Sr. síndic general:

Gràcies.

Alguna altra intervenció per part d'algun conseller...

Sr. Missé.

El Sr. Antoni Missé:

Gràcies Sr. síndic.

M'ha agradat l'exemple que ha posat al final de si s'ha de tallar una cama. No veig jo com a pare que el meu fill amb 14 anys pogués decidir ell mateix que se li tallés la cama, en aquest cas. Se'm fa una mica complicat.

Jo li torno a dir, ja li he dit abans que a nivell del dret a la informació i després de la decisió, per mi ho tenen contraposat i ja li vam dir a la comissió.

També només per acabar d'afegir, que li diré que nosaltres legislem per totes les persones, no només per casos puntuals. Llavors penso que això és important a tenir en compte.

Gràcies Sr. síndic.

El Sr. síndic general:

Gràcies.

Demanaria al Govern si desitja intervenir...

El Sr. Carles Àlvarez:

Gràcies Sr. síndic.

Sí breument. Bé, si aquí entrem en un debat ara amb l'edat del menor madur, i és un debat que el podem portar aquí però és que a nivell internacional ningú s'aclareix del tot i no hi ha una edat que es pugui dir que és l'òptima. Per tant, aquí s'ha triat una edat que són els 16 anys, que és la més reconeguda, la més avalada i jo crec que té un cert sentit comú i jo crec que està bé poder-la recollir en aquesta llei.

Gràcies Sr. síndic.

El Sr. síndic general:

Gràcies.

Alguna altra intervenció...

Sra. Rosa Gili.

La Sra. Rosa Gili:

Gràcies Sr. síndic.

Bé, només petita precisió perquè és veritat que és una mica confús. Aquests tres articles tracten de temes diferents, és a dir jo només per si no ha quedat clar a nivell de la informació, evidentment que els joves se'ls hi ha de donar la informació. Del que ens queixàvem nosaltres era que es pogués...és a dir que fins i tot els joves que tenien més de 16 anys, que als pares no se'ls informés, és únicament això el que dèiem.

Sr. ministre, estic d'acord que aquest és un debat que segurament no tots els països ho tracten de la

mateixa manera, però jo de veritat penso que pensar que no hi ha prou maduresa en joves menors de 16 anys, jo crec que és una equivocació, perquè per certs temes madurs ho són i en tot cas poden prendre decisions que poden tenir conseqüències i per tant i evidentment torno a pensar en això, en un embaràs d'una nena, d'una adolescent de 14, 15 anys. És a dir no perquè nosaltres prohibim per llei segons quines coses no vol dir que no ho faran. I per tant, jo crec que ho estem enfocant malament i de nou reitero que ho lamentem.

Gràcies.

El Sr. síndic general:

Gràcies.

Alguna altra intervenció...

Bé, si no hi ha més intervencions procediríem a la votació de les tres reserves d'esmena de forma separada, votant sí a la reserva d'esmena o no, i deixant aleshores el text tal i com ha sortit de la comissió.

Votem la reserva d'esmena número 1 que es correspon amb l'esmena número 74 de l'informe de la ponent, proposant modificar l'article 25 del text resultant.

S'obre un breu termini de temps per votar.

(Votacions)

Sra. secretària si voleu procedir a donar lectura del resultat, si us plau.

La Sra. Maria Martisella:

Sí.

3 vots a favor, 16 en contra, 7 abstencions.

El Sr. síndic general:

Bé, a la vista del resultat de la votació, queda desestimada la reserva d'esmena i es manté el text tal i com ha sortit de la comissió.

Passem a la votació de la reserva d'esmena número 2 que es correspon a l'esmena número 75 de l'informe de la ponent, proposant modificar l'article 26 del text resultant.

S'obre un breu termini de temps per votar.

(Votacions)

Sra. secretària si voleu procedir a donar lectura del resultat, si us plau.

La Sra. Maria Martisella:

Sí.

10 vots a favor, 16 en contra, cap abstenció.

El Sr. síndic general:

Gràcies.

A la vista del resultat queda desestimada la reserva d'esmena i es manté el text tal com ha sortit de la comissió.

Passem a la reserva d'esmena número 3 que es correspon a l'esmena número 77 de l'informe de la ponent, proposant modificar l'article 28 del text resultant.

Obrim un breu termini de temps per votar.

(Votacions)

Sra. secretària si voleu donar lectura del resultat, si us plau.

La Sra. Maria Martisella:

Sí.

2 vots a favor, 16 en contra, 8 abstencions.

El Sr. síndic general:

Moltes gràcies.

A la vista del resultat de la votació queda desestima la reserva d'esmena i es manté el text tal com ha sortit de la comissió.

Havent-se refusat les tres reserves d'esmena presentades i havent-se demanat per part dels tres consellers socialdemòcrates del Grup Mixt la votació separada dels articles 26... perdó, 25, 26 i 28 del text resultant, procedirem tot seguit a la votació dels mateixos.

Procedim, en primer lloc, a la votació de l'article 25. S'obre un breu termini de temps per votar.

(Votacions)

Sra. secretària si voleu procedir a donar lectura del resultat, si us plau.

La Sra. Maria Martisella:

Sí.

21 vots a favor, 3 en contra, 2 abstencions.

El Sr. síndic general:

Gràcies.

Bé, a la vista del resultat declaro aprovat l'article 25.

Continuem amb la votació de l'article 26. Obrim un breu termini de temps per votar.

(Votacions)

Sra. secretària si voleu donar lectura del resultat, si us plau.

La Sra. Maria Martisella:

24 vots a favor, 2 en contra, cap abstenció.

El Sr. síndic general:

A la vista del resultat declaro aprovat l'article 26.

Per últim, procedim a la votació de l'article 28. Obrim un breu termini de temps per votar.

(Votacions)

Sra. secretària si voleu procedir a donar lectura del resultat, si us plau.

La Sra. Maria Martisella:

24 vots a favor, 2 en contra, cap abstenció.

El Sr. síndic general:

Moltes gràcies.

Bé, a la vista del resultat declaro aprovat l'article 28.

Continuem amb el segon grup de reserves d'esmena presentades per la M. I. Sra. Rosa Gili Casals, Consellera General del Grup Parlamentari Mixt. En realitat és la reserva d'esmena que es correspon a l'esmena número 114 de l'informe de la ponent, proposant suprimir la disposició final segona.

Intervé per defensar la reserva d'esmena, la Sra. Rosa Gili.

Teniu la paraula.

La Sra. Rosa Gili:

Gràcies Sr. síndic.

Dues esmenes socialdemòcrates tenien la vocació d'eliminar les condicions que vol imposar el Govern i els consellers de la majoria per tal de tenir dret a una segona opinió mèdica.

Certament, el Projecte de Llei es refereix a aquest dret, però el fet que es remeti a un reglament la regulació de la segona opinió, no vol dir una altra cosa que voler-hi imposar limitacions.

Està clar que no sabem què tenen al cap perquè no ens ho han explicat, però el reglament no pot fer res més que limitar aquest dret.

Dirà, imaginem, en quins casos i en quines malalties podrem tenir dret a aquesta segona opinió, a qui podrem recórrer i quins procediments administratius de la CASS, que ja coneixem i solen ser feixucs, haurem de seguir i probablement algunes coses més. Què pot dir sinó, aquest reglament!

Aquesta esmena anava lligada a la reserva d'esmena que estem debatent ara, anava lligada a la nostra esmena 28 de l'informe que, abans que ens ho digui la majoria, reconeixem que no vam redactar correctament.

De fet, és veritat que no hem fet reserva d'esmena d'aquest article perquè vam acceptar transaccionar-lo per d'altres millores que considerem que es van aportar, i per aquesta raó s'explica que només hem pogut esmenar... reservar aquesta part.

Tanmateix vam explicar la nostra voluntat -és a dir, el que volíem en relació a aquesta segona opinió-, vam explicar el que consideràvem convenient pels ciutadans d'Andorra.

Perquè els metges, com qualsevol altra persona o professional també es poden equivocar i perquè en els casos difícils una segona opinió ajuda a arribar al convenciment de què la decisió que es pren és la correcta.

Els socialdemòcrates volem que els usuaris del sistema sanitari tinguin sempre dret a una segona opinió i que aquesta sigui sense condicions. Sempre dret a una segona opinió, i sense condicions! Fins ara no hi ha hagut cap limitació, ara en demanem només dues, almenys per dret.

Així doncs, aquesta opció no va ser possible perquè els consellers de DA s'hi van negar. No van voler eliminar la referència a aquest Reglament que havia d'anar lligat... que ha d'anar lligat a aquest dret a la segona opinió. Ho lamentem! I per això avui portem a aquesta Cambra el debat i la votació de la nostra reserva d'esmena 114 de l'informe del ponent.

Gràcies Sr. síndic.

El Sr. síndic general:

Gràcies.

És el torn dels grups parlamentaris. Pel Grup Mixt, Sra. Sílvia Eloïsa Bonet teniu la paraula.

La Sra. Sílvia Eloïsa Bonet:

Sí, gràcies Sr. síndic.

Seguint el treball en comissió el vot que vaig desenvolupar en comissió va ser que no a aquesta reserva d'esmena.

Gràcies Sr. síndic.

El Sr. síndic general:

Gràcies.

També pel Grup Mixt, per SDP, el Sr. Víctor Naudi.

El Sr. Víctor Naudi:

Sí, gràcies Sr. síndic.

Bé, si se suprimeix aquesta disposició caldria modificar el redactat de l'article 6 i no ho considero adient.

Gràcies Sr. síndic.

El Sr. síndic general:

Gràcies.

Pel Grup Parlamentari Liberal, Sra. Montaner.

La Sra. Carine Montaner:

Gràcies Sr. síndic.

El vot serà no, tal i com ho vam expressar en el treball en comissió.

Gràcies Sr. síndic.

El Sr. síndic general:

Gràcies.

Pel Grup Demòcrata, Sr. Missé.

El Sr. Antoni Missé:

Gràcies Sr. síndic.

Avanço ja que el nostre vot no serà favorable a aquesta esmena, un altre article molt treballat en comissió.

Val a dir que en aquesta Llei, l'article 6 "Dret a la informació en relació a l'assistència sanitària", en el punt 6 de la Llei dóna dret a l'usuari del sistema sanitari i a obtenir una segona opinió, que queda ben refermat dins del marc de la Llei.

Vista la disposició final, s'encomana a Govern a desplegar reglamentàriament com s'exerceix el dret a rebre una segona opinió com es fa en el nostre entorn més pròxim. Per citar un exemple, diré que a Espanya dóna dret a la segona opinió i que s'exerceix per mitjà de reglament que permet una evolució més continuada que no pas via legislativa.

Referent al comentari que feia la Sra. Gili, crec que s'ha avançat al Ministeri de Sanitat donant explicacions del reglament que, si no vaig equivocat, el tenim en una disposició final transitòria.

Moltes gràcies Sr. síndic.

El Sr. síndic general:

Moltes gràcies.

Demana al Govern si desitja intervenir...

El Sr. Carles Àlvarez:

Gràcies Sr. síndic.

Bé, val a dir que el dret a la segona opinió està garantit per l'article 6 d'aquesta Llei i que es desenvolupi via reglamentària doncs, és una cosa bastant estesa perquè ha de ser un reglament dinàmic, poden haver canvis i, per tant, sempre es fa de forma coherent de fer-ho per via reglamentària.

Gràcies Sr. síndic.

El Sr. síndic general:

Moltes gràcies.

Algun altre torn d'intervencions...

Sra. Rosa Gili.

La Sra. Rosa Gili:

Sí, moltes gràcies Sr. síndic.

A veure, Sr. Missé, Sr. ministre, que es remeti a aquesta segona opinió al Reglament, ho diu ben clar l'article 6. Diu: "Té dret a obtenir una segona opinió en els termes que s'estableixin reglamentàriament".

Llavors, jo demano: si és tan important aquest reglament, per què la primera opinió no remet també un reglament?

I el Sr. Missé s'hi ha referit una mica a aquest reglament. Jo ara mateix és que no sé què diu... i miri, aprofito l'ocasió potser perquè el Sr. ministre ens expliqui què és el que hi haurà dins d'aquest reglament? Perquè ho entenguem millor.

Gràcies.

El Sr. síndic general:

Gràcies.

Alguna altra intervenció per part dels Srs. consellers...

Govern desitja intervenir...

El Sr. Carles Àlvarez:

Gràcies Sr. síndic.

Bé, ara jo no li puc especificar el que farà aquest reglament que és un reglament tècnic. I el que sí que és veritat, és que amb aquesta reserva d'esmena que vostè vol fer, vol que no es faci en els sis mesos que es proposa.

És a dir, nosaltres ens comprometem a tenir enllestit aquest reglament en sis mesos, i llavors, per tant, vostè evidentment els informarem si convé d'aquest reglament, si volen estar assabentats com es fa, però realment estarà fet en aquest termini.

Gràcies Sr. síndic.

El Sr. síndic general:

Gràcies.

Alguna altra intervenció...

Sra. Rosa Gili.

La Sra. Rosa Gili:

Sí, moltes gràcies Sr. síndic.

Sr. ministre si vostè no ho sap, és que ja podem plegar tots. Què vol que li digui? Un reglament tècnic. Què vol dir un reglament tècnic? Què carai hi haurà aquí a dins? Avui no cal que ens ho expliqui amb pèls i senyals, doneu-nos unes quantes línies, perquè jo francament és que no veig una altra cosa que una limitació. Però ja li dic, ja li dono l'oportunitat, expliqui'ns el què, i potser o veurem.

A veure, vostè es refereix al fet que hem reservat l'esmena a la disposició final. El problema no són els sis mesos o l'any o dos anys, el problema no és el termini, el tema era que no volíem que la segona opinió anés lligada a cap condicionant i, per tant, a cap reglament. És això. Ja li he dit abans. Certament només he pogut esmenar això. Ja entenc que potser qui no ha estat en comissió li costi més d'entendre, però en comissió en vam parlar àmpliament. Els vam explicar als seus companys parlamentaris quina era la nostra voluntat. Hi havia manera de solucionar això si hi hagués hagut aquesta voluntat que suposo, a més a més, que li consulten a vostè, no? Perquè semblaria coherent.

Per tant, el problema no són els terminis, el problema és que, bé, el nostre neguit era que no volíem reglament i si us plau, faci un esforç i facin cinc cèntims.

Gràcies.

El Sr. síndic general:

Gràcies.

Algun altre conseller desitja intervenir...

Sr. ministre.

El Sr. Carles Àlvarez:

Gràcies Sr. síndic.

Bé, intentaré aquest esforç amb el que el meu intel·lecte arribi.

Torno a dir, és un tema tècnic, hi ha gent molt més preparada que jo, però evidentment, contemplarà temes retributius, drets si es pot i a demés van molt centrats també en el tema de finançament d'aquesta

segona opinió. Evidentment hi ha unes despeses de consultació, etc. I tot això s'haurà de definir en aquest reglament.

Gràcies Sr. síndic.

El Sr. síndic general:

Gràcies.

Sra. Rosa Gili.

La Sra. Rosa Gili:

Sí, moltes gràcies.

Gràcies Sr. ministre per haver fet un esforç en aquest sentit. Temes retributius, de finançament, de despeses, és a dir, estem d'acord, serà un reglament limitatiu d'alguna manera, no sé si de manera molt intensa o no, però en tot cas em queda clar que serà limitatiu en relació als drets de les persones a tenir una segona opinió?

Està d'acord amb mi Sr. ministre?

El Sr. síndic general:

Gràcies.

Algun conseller més desitja intervenir...

Govern desitja intervenir...

Sr. ministre.

El Sr. Carles Àlvarez:

Gràcies Sr. síndic.

Bé, limitatiu ho diu vostè. El que vol dir és que això estigui regulat. És a dir, que la gent no en pugui fer abús d'aquest dret, i llavors evidentment s'ha de regular. I el que es pretén és regular-ho d'una forma justa perquè aquest dret estigui garantit.

Gràcies Sr. síndic.

El Sr. síndic general:

Gràcies.

Bé, si no hi ha més intervencions, procediríem a la votació de la reserva d'esmena, votant sí a la reserva d'esmena o no, i deixant aleshores el text tal com ha sortit de la comissió.

Recordo que és la reserva d'esmena número 4 que es correspon a l'esmena número 114 de l'informe de la ponent, proposant suprimir la disposició final segona.

Obrim un breu termini de temps per votar.

(Votacions)

Sra. secretària, si voleu procedir a donar lectura del resultat, si us plau.

La Sra. Maria Martisella:

Sí.

2 vots a favor, 24 en contra i cap abstenció.

El Sr. síndic general:

Gràcies.

Bé, a la vista del resultat de la votació queda desestimada la reserva d'esmena i es manté el text tal com ha sortit de la comissió.

Continuem amb el tercer i darrer grup de reserves d'esmena presentades per la M. I. Sra. Rosa Gili Casals, Consellera General del Grup Parlamentari Mixt.

És la reserva d'esmena número 5 que es correspon a l'esmena número 121 de l'informe de la ponent, proposant l'addició d'una disposició final i la reserva d'esmena sisena, que es correspon amb l'esmena número 122 de l'informe de la ponent, proposant l'addició d'una .disposició final.

Intervé per defensar les reserves d'esmena, la Sra. Rosa Gili Casals.

Teniu la paraula.

La Sra. Rosa Gili:

Gràcies Sr. síndic.

Adjuntem les dues reserves d'esmena perquè per nosaltres van lligades.

La reserva d'esmena 5 proposa poder suspendre la relació laboral per poder atendre un descendent o un ascendent de primer grau hospitalitzat.

De fet, aquesta esmena va lligada amb l'article 24 del Projecte de llei, que a proposta dels socialdemòcrates s'ha incorporat i que defineix els drets del menor hospitalitzat. Aquest article ara defineix el dret del menor de poder tenir sempre assegurada la presència dels seus pares en tot moment.

Avui en dia aquesta possibilitat depèn de la bona predisposició de l'empresari (que és veritat i s'ha de reconèixer que molt sovint hi és).

Però els socialdemòcrates considerem que per solidaritat i empatia ha de ser un dret reconegut poder-se absentar del lloc de treball en situació difícil de malaltia d'un familiar proper sense haver-hi d'afegir, a més, la por i l'angoixa de poder perdre la feina.

Certament, Sr. Bardina, tal com se'ns va anunciar en el treball en comissió, el grup de DA ha previst una disposició en aquest sentit a la seva Proposició de llei de modificació del Codi de relacions laborals.

Evidentment, valorem positivament que DA hagi recollit aquesta proposta.

Tanmateix, però, avui hem decidit mantenir la nostra esmena per dues raons.

Primerament perquè no volem que l'article 24, que he descrit abans, quedi coix en aquesta Llei, i també, perquè entenem que les dues reserves d'esmena 5 i 6 van lligades, però també ho hem fet per una raó temporal.

Efectivament, si DA hagués decidit en Comissió Legislativa de Sanitat treballar la nostra proposta, demà mateix els ciutadans d'Andorra podríem haver disposat del dret a la suspensió de treball per atendre un fill o un ascendent hospitalitzat.

Ara caldrà esperar tot el tràmit parlamentari que tindrà el Codi de relacions laborals que per la seva complexitat i llargada té poques possibilitats de ser ràpida, i que per tant farà que aquest dret, si es considera, no serà efectiu fins d'aquí uns mesos.

La segona reserva d'esmena que tractem avui la portem aquí a debat perquè pels socialdemòcrates és molt important. Aquesta esmena proposa donar una prestació econòmica del 100% de la base de càlcul del salari o la quantia que correspongui en cas d'una persona que exerceixi una activitat per compte propi, semblant a la que existeix per la maternitat.

Perquè les persones no es vegin perjudicades econòmicament en cas d'haver de deixar la feina per tenir cura d'un familiar malalt i hospitalitzat i, sobretot, perquè pensem en casos greus que molt sovint que s'han de tractar fora d'Andorra.

Malauradament aquesta proposta tampoc no va ser recollida per DA.

I és per aquesta raó que avui la portem de nou a debat i votació en aquesta Cambra.

Gràcies Sr. síndic.

El Sr. síndic general:

Gràcies.

Passem al torn de les intervencions per part dels grups. P

Pel Grup Parlamentari Mixt, Sra. Sílvia Bonet teniu la paraula.

La Sra. Sílvia Eloïsa Bonet:

Sí, gràcies Sr. síndic.

Quant a l'esmena número 5 el vot en comissió va ser sí, la de modificar el Codi de relacions laborals per incorporar aquesta disposició.

I quant a l'esmena 6 el vot en comissió va ser no.

Gràcies Sr. síndic.

El Sr. síndic general:

Gràcies.

També pel Grup Mixt, per SDP, Sr. Víctor Naudi.

El Sr. Víctor Naudi:

Gràcies Sr. síndic.

Bé, doncs, en aquestes dues reserves d'esmena una és conseqüència de l'altra, el meu vot és favorable. Comparteixo la motivació de la reserva d'esmena proposada. Aquesta problemàtica afecta a moltes famílies i més especialment a aquelles que tenen recursos limitats afegint una carrera financera traumàtica i emocional a situacions delicades en el cas de malalties greus que obliguen a fer desplaçaments repetits i constants a l'exterior per tractaments específics.

Jo crec que és hora de donar resposta a situacions com aquesta més enllà que això estigui recollit a les lleis laborals. Jo entenc que si estem parlant de dret i de deures, però en aquest cas de drets, hauria de figurar en aquesta llei.

Gràcies Sr. síndic.

El Sr. síndic general:

Gràcies.

Pel Grup Parlamentari Liberal, Sra. Montaner teniu la paraula.

La Sra. Carine Montaner:

Gràcies Sr. síndic.

Per coherència en el treball en comissió, doncs, la cinquena reserva d'esmena es votarà favorablement i la sisena abstenció.

Gràcies Sr. síndic.

El Sr. síndic general:

Gràcies.

Pel Grup Demòcrata, Sr. Missé teniu la paraula.

El Sr. Antoni Missé:

Gràcies Sr. síndic.

El nostre vot no serà favorable a aquesta esmena. L'addició d'una disposició final en aquesta llei per afegir un nou article a la llei del Codi de relacions laborals entenem que no és la millor manera de procedir.

Aquesta llei en l'article 24: Dret del menor hospitalitzat diu: "A un menor hospitalitzat no se li pot refusar la presència dels seus pares o tutors de dia i de nit, tingui l'edat que tingui, sigui quin sigui el seu estat de salut sempre que no existeixi un risc per la salut del menor i dels pares o tutors".

Per tant, aquesta llei ja parla de drets i deures dels usuaris del sistema sanitari i ja permet la presència dels pares o tutors legals.

Gràcies Sr. síndic.

El Sr. síndic general:

Gràcies.

Demanaria al Govern si desitja intervenir...

No hi ha intervenció per part del Govern...

Algun altre conseller desitja intervenir...

Sra. Rosa Gili.

La Sra. Rosa Gili:

Sí bé, molt breument Sr. síndic.

Pensava que algú m'ho diria i a part que m'hagi despitat penso que el Sr. Missé tampoc ho ha dit. És a dir una de les coses que se'm va reprotxar a dins de la comissió legislativa va ser el fet de què es fessin aquestes modificacions a través de les disposicions del final perquè justament una d'elles tocava el Codi de relacions laborals i és aquí on s'havia de fer.

A veure, estem d'acord que sempre és millor modificar les lleis, és a dir la llei obrir-la i no a través de disposicions d'altres lleis, però a veure, demòcrates ho fa constantment. A vegades també és normal que es faci així en el sentit de què el que no podem fer, és a dir que el tràmit parlamentari ja és prou llarg i prou complicat com que a vegades s'hagi de procedir així. Només era per explicar el fet que ho haguéssim de fer per aquesta via que entenc que és igual de vàlida que qualsevol altra.

Gràcies Sr. síndic.

El Sr. síndic general:

Gràcies.

Alguna altra intervenció...

Bé, si no hi ha més intervencions procediríem a la votació de les dues reserves d'esmena de forma separada, votant sí a la reserva d'esmena o no i deixant el text aleshores tal i com ha sortit de la comissió.

Votarem primer la reserva d'esmena número 5 que es correspon amb l'esmena número 121 de l'informe

de la ponent, proposant l'addició d'una disposició final.

Obrim un breu termini de temps per votar.

(Votacions)

Sra. secretària si voleu procedir a donar lectura del resultat, si us plau.

La Sra. Maria Martisella:

Sí.

11 vots a favor, 15 en contra, cap abstenció.

El Sr. síndic general:

Gràcies.

Doncs a la vista del resultat de la votació, queda desestimada la reserva d'esmena i es manté el text tal i com ha sortit de la comissió.

Passem a la reserva d'esmena número 6 que es correspon a l'esmena número 122 de l'informe de la ponent, proposant l'addició d'una disposició final.

Obrim un breu termini de temps per votar.

(Votacions)

Sra. secretària si voleu procedir a donar lectura del resultat, si us plau.

La Sra. Maria Martisella:

3 vots a favor, 16 en contra, 7 abstencions.

El Sr. síndic general:

Gràcies.

Bé, a la vista del resultat de la votació, queda desestimada la reserva d'esmena i es manté el text tal i com ha sortit de la comissió.

Acabat el debat i votació de les 6 reserves d'esmena, procedirem al debat i votació del conjunt del text.

Obrim un primer torn d'intervencions.

Tindria la paraula el Sr. ministre per part de Govern.

Des de la tribuna si us plau.

El Sr. Carles Àlvarez:

Gràcies Sr. síndic.

Avui sotmetem a votació en aquesta Cambra el Projecte de llei de drets i deures de l'usuari i dels professionals del sistema sanitari i sobre la història clínica.

Per començar, deixi'm fer una reflexió sobre el relleu internacional que ha adquirit aquesta qüestió en els últims temps.

La comunitat internacional ha donat els drets als pacients un estatus ètic i de compromís moral gairebé equivalent als drets reconeguts a la Declaració universal dels drets humans.

En aquest sentit, s'expressen enormes com el Conveni europeu dels drets humans i biomedicina del 1997 en el marc del Consell d'Europa, la Carta europea de drets del pacient del 2002 i la Declaració universal de bioètica de la Unesco del 2005.

Tots aquests convenis han posat èmfasi en la necessitat de protegir uns determinats drets de les persones quan són usuaris dels sistemes de salut.

Per tant, amb la llei que debatem avui, Andorra disposarà d'una normativa específica que reguli els drets dels pacients en les seves diverses manifestacions.

Donarem així seguretat jurídica als ciutadans i als professionals.

D'una banda, el text que se sotmet avui a votació consagra els diferents drets dels usuaris i dels professionals del sistema sanitari, com són el dret a la informació, a l'autonomia, a la intimitat, en emetre voluntats anticipades, al dret a un tractament digne i el dret a l'objecció de consciència per part dels professionals.

Així mateix, la llei té en compte la regulació específica que han de tenir els drets dels menors i de les persones amb discapacitat, tenint en compte els convenis signats per Andorra en aquestes matèries.

Aquesta és la primera part de la llei, una part important que ens alinea les tendències internacionals en matèria sanitària.

Evidentment, els drets i deures continguts en aquesta llei no suposaran un canvi radical perquè la seva majoria ja són drets plenament respectats en l'àmbit sanitari del nostre país. Però la llei contribuirà com he dit a reforçar aquests drets i donar claredat i seguretat jurídica tant als pacients com als professionals de la salut.

El projecte de llei que debatem avui té una segona part que és la història clínica compartida.

Hem dit sovint que la història clínica és un instrument essencial per disposar d'una assistència sanitària de qualitat i centrada en el pacient.

La història clínica compartida serà l'eina que permetrà que tots els diferents nivells assistencials, metges de capçalera, especialistes, serveis d'urgència, infermeria, etc., tots els professionals sanitaris compartiran la informació sobre els pacients i milloraran la coordinació entre ells.

Això serà bo en primer lloc per als pacients perquè quan els professionals tenen tota la informació

necessària poden oferir millor assistència sanitària. També serà bo pel sistema sanitari en conjunt perquè tindrem una informació sobre determinades malalties i els seus tractaments i perquè una major coordinació es tradueix sempre amb un control més eficaç de la despesa.

I finalment, no podem oblidar que la història clínica compartida és especialment important per una societat en què cada cop més hi haurà malalties cròniques per la seva pròpia natura necessitem tractaments integrats i coordinats.

Vull agrair a tots els grups que han treballat, els grups parlamentaris evidentment que han treballat i han dut a terme en comissió i que em consta que han treballat d'una forma intensa i constructiva. I no voldria deixar passar l'oportunitat també per agrair el treball dut a terme pels meus predecessors que han elaborat aquesta llei i els equips del Ministeri de Salut, ja que es tracta d'una llei que va començar-se a gestar el 2014 i que gràcies a l'esforç de tots serà ara una realitat.

La llei preveu una disposició transitòria i vuit disposicions finals en les quals s'estableixen diferents terminis per als quals el Govern desenvoluparà reglamentàriament alguns aspectes previstos en aquesta llei. Entre aquests reglaments hi trobem el reglament al funcionament de la història clínica compartida, el reglament que regula el dret a la segona opinió o el reglament del funcionament del registre nacional de voluntats anticipades, per citar-ne els més rellevants.

Tenint en compte que aquest projecte de llei és una peça clau per a una sanitat pública més coordinada i eficient i de major qualitat, demano senyores i senyors consellers que vulguin bé donar un vot favorable.

Gràcies Sr. síndic.

El Sr. síndic general:

Gràcies.

Obrim el torn d'intervencions per part dels grups parlamentaris.

Sra. Sílvia Eloïsa Bonet per part del Grup Mixt, teniu la paraula.

La Sra. Sílvia Eloïsa Bonet:

Gràcies Sr. síndic.

Atesos els canvis que s'estan produint en la nostra societat en la relació amb els rols individuals i col·lectius, es feia imprescindible desenvolupar aquest text legislatiu que centra el model d'atenció en les persones i les famílies.

Sens dubte, no es podia plantejar sense fer palesa l'evolució imparable de la tecnologia de la comunicació i la informació, però també la maduresa de la ciutadania, preparada per assumir les pròpies responsabilitats en el manteniment de l'estat del benestar.

Feta aquesta petita introducció, vull fer en la meua intervenció certes apreciacions.

La complexitat de les matèries que presenta aquest text legislatiu exigia, des del meu punt de vista, un treball per separat en dos lleis, recordant que el marc bàsic es troba dintre de la determinació dels drets i deures i que el dret d'informació que concerneix a la salut i la gestió de la documentació clínica resulta una de les diverses conseqüències del marc general.

També, vull destacar que hagués calgut un treball més profund amb el comitè de bioètica previ a l'entrada a tràmit de la Llei, les seves aportacions a posteriori han estat d'un valor importantíssim i ells són els experts en la matèria que Andorra ha designat, i cal que la seva participació sigui molt activa.

Cal deixar constància que en el treball en comissió s'ha arribat a la conclusió de què els drets i deures han de ser d'aplicació a tots els àmbits d'atenció sanitària i tenen transcendència en la relació ciutadania-sistema sanitari, amb independència de la naturalesa pública o privada del nostre sistema.

Ens calia la normativa necessària per desenvolupar un sistema sanitari amb garanties pels usuaris i pels professionals, i aquest ha de ser l'objectiu central.

Hem tingut l'oportunitat de regular millor els drets i deures dels infants i joves en concordança amb la Convenció dels drets dels infants, entenc que calia recollir l'orientació i tendència seguida per totes les legislacions sobre aquesta qüestió, en el qual s'integra el concepte menor madur en tot allò que el concerneix, ponderant el seu grau de maduresa intel·lectual i volitiva per donar-li major pes en l'autogestió de la seva salut, el text resultant és limitatiu en aquest aspecte i deixa només certes implicacions als menors de setze anys deixant en suspens el principi bàsic de l'interès superior de l'infant, que ha d'anar per sobre inclús de la voluntat o informació dels pares i tutors.

També hem tingut l'oportunitat d'introduir un catàleg de principis generals que havien de regir la norma, però bé, s'haurà de deixar per un altre moment.

Era l'oportunitat d'introduir conceptes fonamentals com poden ser "l'atenció de qualitat" i "l'autonomia personal" però tampoc s'han tingut en consideració.

Quant a la història clínica cal dir que la finalitat principal ha de ser garantir una assistència de qualitat i segura, recordem que amb aquesta llei situem a l'usuari al centre del sistema, i per tant, mai l'he volgut veure com l'instrument únic de control de l'activitat sanitària. Fer-ho li fa un flac favor i desmereix la seva importància dintre del sistema sanitari.

El Sr. síndic general:

Hauria d'anar acabant, si us plau.

La Sra. Sílvia Eloisa Bonet:

Sí, acabo de seguida Sr. síndic.

És evident, i els estudis fets en molts països en els quals es treballa amb la història clínica compartida, la gestió, eficiència i eficàcia dels recursos sanitaris i de l'activitat milloren de forma important sense posar en dubte la qualitat de l'atenció.

En definitiva, aquest text ens ajuda a posar la primera pedra a la tant anunciada reforma sanitària, entenent-la com una eina no de control econòmic sinó de millora del model assistencial amb el qual millorarem l'atenció de la salut dels ciutadans mitjançant una eina que faciliti la feina dels professionals sanitaris respecte als usuaris als quals han d'atendre.

Per tots aquests motius el meu vot serà favorable.

Gràcies Sr. síndic.

El Sr. síndic general:

Moltes gràcies.

És el torn també del Grup Mixt, per SDP, Sr. Víctor Naudi teniu la paraula.

El Sr. Víctor Naudi:

Gràcies Sr. síndic.

A data d'avui es feia del tot indispensable completar la legislació del nostre país en matèria sanitària més enllà de la Llei general de sanitat del 1989, modificada posteriorment, i de la Llei 6/2014, de serveis socials i sociosanitaris, mitjançant... calia, mitjançant un articulat que reculli el Conveni Europeu del 1997 de drets i deures dels usuaris del sistema sanitari, i alhora que respecti els drets fonamentals reconeguts en la Declaració universal de l'ONU del 1948. Val a dir que alguns d'aquests preceptes estan recollits a la nostra Constitució.

Des d'SDP varem presentar setze esmenes a l'articulat de les quals 7 no foren aprovades, 7 altres foren retirades per transacció i aprovades per

unanimitat, 1 fou retirada per transacció i aprovada per majoria, i 1 darrera que va ser retirada.

El treball de la Comissió certament ha estat intens, però al meu entendre una llei d'aquest calat hauria requerit un debat més aprofundit en els aspectes especialment sensibles com els drets dels menors -ho acabem de veure en el debat que ha precedit- relatiu a les reserves d'esmena. Però també haurien requerit de més debat les qüestions tan delicades com les voluntats anticipades, el tractament del dolor, les mesures contra el sofriment i l'agonia, o l'objecció de consciència dels professionals.

Quant als capítols que regulen la història clínica i la investigació sobre subjectes humans, més enllà d'un debat en profunditat que alhora abundés en casuístiques més àmplies, al meu entendre haurien d'haver estat objecte de dues lleis pròpies i específiques.

Aquestes millores no han estat possible per la tramitació d'un sol text, però també per les presses polítiques del grup de la majoria per concloure l'informe de la comissió i que van pesar més que el fet de continuar profunditzant en un anàlisi ampli en aquestes qüestions.

Malgrat tot, cal tenir present que aquesta llei es necessària per suplir el buit legal existent en la matèria, i probablement en un futur no molt llunyà caldrà sotmetre-la a revisió.

Tot i així el meu vot serà favorable al Projecte de llei presentat.

Gràcies Sr. síndic.

El Sr. síndic general:

Gràcies.

Pel Partit Socialdemòcrata, pels consellers socialdemòcrates, dins del Grup Mixt, la Sra. Rosa Gili.

La Sra. Rosa Gili:

Gràcies Sr. síndic.

El treball legislatiu d'aquesta llei ha sigut llarg i laboriós, és cert. Però francament espero que el temps que hi hem consagrat hagi valgut la pena per millorar el projecte de llei presentat per Govern.

Els socialdemòcrates, s'ha dit abans, vam presentar 68 esmenes, moltes de forma, presentant un índex que no hi era i reorganitzant la llei, i d'altres de contingut.

El nostre fil conductor en aquest treball legislatiu ha sigut, d'una part, el d'ampliar i clarificar els drets i deures dels usuaris del sistema sanitari i del personal sanitari; i d'altra part el d'aprofundir en la seguretat

d'accés i de divulgació controlada de les dades personals dels usuaris del sistema.

Malgrat no totes les nostres aportacions hagin sigut recollides, sí que moltes han estat incorporades sota la forma de transaccions.

Pensem que és una bona cosa que a partir d'ara s'obligui que els drets i deures dels pacients estiguin visibles en les principals estàncies sanitàries -això ho vam esmenar.

També estem satisfets que a partir de l'aprovació d'aquesta llei, a petició de l'usuari del sistema sanitari o del seu representant, es pugui donar per escrit la informació en relació a les actuacions assistencials que se li han fet o que se li hagin de fer. Tots ens hem trobat en algun moment en què el metge ens explica el procés i per feblesa o malaltia no ens hagi quedat clar. És complicat també sovint entendre termes i aspectes tècnics mèdics. Pensem també en casos d'atenció a persones grans o altres persones vulnerables en què algunes vegades no són capaços de retenir les explicacions donades.

Considerem un avenç que la informació que els professionals de la salut hagin de traspasar segueixin uns protocols de cara a uniformitzar aquesta informació.

A través de les nostres esmenes i amb l'objectiu de protegir de manera molt més segura les dades personals de tots nosaltres, vam proposar poder incorporar sistemes d'encriptació de les històries clíniques, així com la traçabilitat obligatòria de qui accedeix o consulti les nostres històries clíniques.

La proposta d'encriptació de les dades no va ser recollida perquè se'ns va dir que tècnicament no seria viable o poc eficient...

La nostra voluntat era també la d'exigir sempre l'autorització del pacient per cada consulta i accés d'un professional a la nostra història clínica.

Ens queden dubtes en relació a què això no sigui factible però així se'ns va vendre des del Govern i el grup parlamentari majoritari.

Costa molt de creure que a la nostra època en què la tecnologia fa "virgueries", això sigui un problema. Però bé...

A través de les nostres esmenes sí que es va obrir un interessant debat, al nostre parer, que va permetre reforçar la protecció de les nostres dades personals. No com ho hauríem volgut però certament el text va millorar.

Així, en el treball en comissió es va incorporar la possibilitat de l'usuari del sistema de poder demanar una còpia de la traçabilitat dels accessos a la seva

història clínica compartida i que aquesta li pogués ser lliurada en 15 dies.

També s'ha incorporat el requisit que els professionals sanitaris i el personal de la CASS tinguin diferents perfils d'usuaris del sistema que els permeti accedir a la informació que els interessa en funció del seu rol en l'atenció del client o de l'usuari del sistema sanitari.

A més s'han inclòs dures sancions per qui accedeixi indegudament o injustificadament a dades assistencials d'un usuari.

Un altre aspecte important, que ens preocupava a l'inici però que entenem que s'ha reconduït bé, ha sigut el que s'ha acordat durant el treball en comissió de preservar la informació clínica generada fins ara i a partir d'ara, fins que no es disposi de normativa vigent en matèria de conservació d'arxius i de gestió de documents.

Em sap greu que la ministra de Cultura no hi sigui.

Així, s'ha incorporat una disposició final setena que demana al Govern que en el termini de dos anys des de l'entrada en vigor d'aquesta Llei presenti a tràmit parlamentari un projecte de llei que reguli els arxius i la gestió dels documents.

Exigim celeritat al Govern, no cal que esgotin el termini dels dos anys. No pot ser que a dia d'avui encara no disposem de legislació en aquest àmbit.

Per raons històriques i científiques cal poder gestionar aquesta informació. Cal poder triar-la, eliminar la que no té valor de futur i entre la que es consideri important cal actuar ràpidament per la seva correcta conservació i classificació per poder-ne disposar de manera ordenada per tots aquells estudis històrics, científics o de qualsevol índole que tinguin interès de país.

També convé dir que algunes propostes del PS no van ser recollides.

Lamentem per exemple la no acceptació de dues propostes en què reclamàvem, certament de manera genèrica però com ho són moltes altres disposicions que contenen les normes jurídiques i que serveixen, almenys, per establir drets i principis generals.

Reclamàvem veure a dins de la Llei el dret a un tractament digne i el dret al tractament del dolor.

Disposicions que sí recullen altres legislacions veïnes, per tant, no veiem on és el problema.

DA no ho va considerar convenient.

Sap greu, perquè francament de mal no veig que n'hi fes cap.

També ens sap greu que no s'hagi recollit l'obligació de l'autorització prèvia del pacient en el moment en

què algú hagi de tenir accés a la seva història clínica. S'ha reconduït a la inversa permetent intervenir en cas de mal ús, però hauríem preferit nosaltres en tot cas, poder prevenir que curar. Però bé, així ha quedat en comissió.

El Sr. síndic general:

Hauríeu d'anar acabant, si us plau.

La Sra. Rosa Gili:

Sí, ja acabo Sr. síndic.

Per concloure, malgrat aquests darrers aspectes considerem positiu de manera global el treball que s'ha fet, i avui oferirem el nostre suport a la llei de drets i deures de l'usuari del sistema sanitari amb l'excepció, evidentment, dels articles 25, 26 i 28 que hem votat anteriorment.

Esperem que aquesta sigui una primera eina per ordenar millor el nostre sistema sanitari i per millorar l'atenció als seus usuaris, seguirem de prop els propers passos del Govern en l'àmbit sanitari que serà qui desenvoluparà els preceptes generals d'aquesta Llei.

Moltes gràcies Sr. síndic

El Sr. síndic general:

Moltes gràcies.

Passem al torn del Grup Parlamentari Liberal, Sra. Carine Montaner teniu la paraula.

La Sra. Carine Montaner:

Gràcies Sr. síndic.

Srs. consellers, conselleres, Srs. ministres, Sr. cap de Govern, tinc la gran satisfacció avui davant d'aquesta Cambra d'anunciar el vot favorable del Grup Parlamentari Liberal al Projecte de llei d'història clínica compartida i drets i deures del pacient.

Projecte de llei que assenta les bases de la reforma sanitària. De fet és gràcies a aquest text que es podrà implementar i desplegar, esperem, un sistema transparent i òptim per contenir la despesa sanitària, en el sentit que permetrà l'accés als professionals mèdics, a la informació mèdica del pacient, la qual cosa evitarà la repetició de proves innecessàries.

Es permetrà un estalvi de temps també per a l'usuari.

D'altra banda, aquest text situa l'usuari, com ha dit la Sra. Bonet i estic totalment d'acord amb ella, al centre del sistema. Dóna més dret al pacient, entre altres, a l'hora de decidir si vol o no un tractament. I també permetrà evitar fer proves innecessàries, fútils

i costoses, sobretot al final de vida, i en aquest cas, del final de vida, permetrà al pacient de descansar i s'aplicarà llavors mesures pal·liatives de major confort pel pacient.

I aquí volia agrair realment el vot favorable, la unanimitat de tots els membres de la comissió. Segons la meva percepció, hi ha hagut un molt bon ambient de treball, s'ha fet un treball molt constructiu, vam debatre sobre molts temes, i francament, a mi el que m'agradaria és que es fes sempre així en qualsevol comissió i en qualsevol llei.

Aquí voldria, doncs, a part de saludar la bona feina feta, dir que aquest text, doncs, gràcies a aquest text el pacient és actor de la seva salut. És actor informat del sistema de salut i això és un gran canvi, és un gran pas.

Dit tot això, lamento dues coses, la primera és la pèrdua de temps pel que fa a la presentació del text que representa els fonaments de la reforma sanitària. Sense aquest text no podíem fer res a nivell de la reforma sanitària. I és clar, sis anys i mig han passat, malauradament. I el text arriba tard però bé, arriba, millor tard que mai.

Però és clar, diguéssim tenir-ho abans hagués permès contenir més aviat la despesa pública.

Aquí seria injust adreçar-me al ministre, que fa poc temps que encapçala el ministeri, m'adreço a la bancada demòcrata que en la legislatura anterior es van fer molts estudis, però en definitiva poques accions i no es van presentar els textos legislatius fonamentals per encarar la reforma sanitària. I això ens sap greu des de la bancada liberal.

Segon punt que lamentem és que s'hauria pogut fer dos textos legislatiu en comptes d'un. Un text per la història clínica compartida i un text per drets i deures del pacient. La fusió d'aquests temes pot resultar feixuc pel ciutadà a l'hora de buscar informació concreta a nivell d'aquest text legislatiu.

Ara Sr. ministre, el Grup Parlamentari Liberal estarà atent, molt atent pel que fa al desplegament de la llei a nivell de tres punts. Primer punt a nivell del cost del bolcat de dades del programa OMIAP cap a ACTE. Segon punt a nivell de l'eficiència i l'eficàcia del sistema informàtic. I tercer punt, sobre la definició dels mecanismes que s'implantaran pel reemborsament de les proves mèdiques receptades pels metges no convencionats.

Li desitgem Sr. ministre, molts encerts i això són els fonaments, diguéssim, de la reforma sanitària. I era l'hora de fer-ho.

Moltíssimes gràcies Sr. síndic.

El Sr. síndic general:

Moltes gràcies.

És el torn pel Grup Parlamentari Demòcrata, el conseller, Sr. Toni Missé.

El Sr. Antoni Missé:

Gràcies Sr. síndic.

Aquest Projecte de llei de drets i deures dels usuaris i dels professionals del sistema sanitari i sobre la història clínica compartida, suposa un pas molt important en el procés de la reforma sanitària del Principat d'Andorra. Una reforma que ja fa dies que està fent el seu camí, i que avui passa a ser una realitat amb l'aprovació d'aquesta llei.

Vull agrair el treball en comissió que en tot moment s'ha desenvolupat en un context constructiu generant un debat enriquidor, que com no podia ser d'altra manera, suma i millora el Projecte de llei que avui portem a la votació al Ple del Consell.

També vull agrair el Ministeri de Sanitat i el seu equip de tècnics per ajudar a la Comissió Legislativa de Sanitat en els dubtes sorgits en els treballs de dit Projecte de llei així com les consideracions del Comitè Nacional de Bioètica d'Andorra.

La sanitat és un pilar important de qualsevol país i també del nostre. Per aquesta qüestió no ens el podem prendre a la lleugera i crec, sincerament, que com a persones al servei de la ciutadania, hem de ser capaços de construir un model de salut sòlid, eficient, de qualitat i sostenible que aquest país necessita i es mereix.

Aquesta llei és un dels eixos principals que permet impulsar la transformació d'un model de salut i assistencial que posa a l'usuari al centre del sistema i repeteixo, posa l'usuari al centre del sistema. I ofereix elements de modernització i processos que fins ara mai s'havien abordat. Tot això mantenint la qualitat de la sanitat.

Ens trobem davant d'un projecte que ha estat debatut durant un any a la Comissió Legislativa de Sanitat. En aquest període intens i acurat treball parlamentari hem aconseguit consensuar una bona part de la llei amb la finalitat de donar les millors respostes als usuaris del sistema sanitari públic.

Dit això, entenem que per la casuística tècnica, ha de ser una llei evolutiva i incloure les millores que esdevinguin en el futur, essent el camí a seguir per mantenir el desenvolupament de processos i modernització.

La llei aplica com a criteri la primacia de les persones per damunt de l'interès de la societat o de la ciència,

excepte en aquells casos que aquesta primàcia pugui posar en risc la sanitat pública.

Voldria destacar concretament l'establiment de la història clínica compartida.

La llei crea la història clínica compartida que cerca la finalitat de garantir una assistència segura, de qualitat i apropiada a totes les persones que com a usuaris del sistema sanitari públic, hi puguin tenir accés.

S'articula mitjançant una eina que permet fer un ús compartit de la informació disponible sobre la situació i evolució d'un usuari al llarg de la seva continuïtat assistencial

I com funcionarà a la pràctica?

Cada professional de la salut disposarà d'un accés a la història clínica compartida mitjançant un perfil d'usuari. Aquest perfil serà diferent en funció de quines siguin les necessitats d'informació que requereixi la funció del professional de la salut, referent a les necessitats de l'usuari del sistema sanitari públic.

Totes aquestes interaccions dels professionals de la salut amb la història clínica compartida generaran el corresponent registre i traçabilitat de l'accés a la mateixa.

La història clínica compartida permet obtenir informació actualitzada de l'usuari, el que facilita la presa de decisions i les tasques dels professionals de la salut al llarg d'aquest procés originant un millor seguiment del pacient per part dels professionals que intervenen i una major eficiència del sistema sanitari.

Cal remarcar que l'usuari del sistema sanitari pot denegar l'accés directe davant del responsable de la història clínica compartida. La denegació s'aplica a tot professional acreditat a accedir a tota la història clínica compartida de l'usuari del sistema sanitari públic. Una mica enrevessat això de història clínica, sanitat, públic...

En aquest sentit l'usuari del sistema sanitari públic té dret d'accés a la seva història clínica i a tota la documentació que conté. L'usuari pot demanar en tot moment la traçabilitat de la seva història clínica i en cas de vulneració per part d'un professional de la salut, no autoritzat s'aplicaran les sancions contemplades dins d'aquesta llei.

Finalment, m'agradaria donar a conèixer que de les 122 esmenes presentades per tots els grups parlamentaris, 86 esmenes han estat aprovades per unanimitat, ja sigui transaccionades per després ser aprovades. Tres retirades per transaccionar i aprovar per majoria i 33 no han estat aprovades.

Aquestes dades demostren l'elevat grau de consens que dit projecte de llei ha assolit. És a dir prop del 75% de la totalitat del projecte de llei en una llei molt tècnica en la qual la política poc hi ha intervingut i poc hi hauria d'interferir en el sentit del vot.

Esperem que avui ens puguem felicitar tots de l'aprovació d'aquesta llei pel que han expressat la resta de grups procedents, sembla que serà així i per tant, deixi'm que agraeixi públicament el treball i la posició de tots els grups parlamentaris.

Per tots aquests motius, el nostre grup parlamentari com no pot ser d'una altra manera, votarà favorablement aquest projecte de llei.

Moltes gràcies Sr. síndic.

El Sr. síndic general:

Moltes gràcies.

Obriríem un segon torn d'intervencions si és el cas...

No sé si el Govern desitja intervenir...

Sr. ministre.

El Sr. Carles Àlvarez:

Gràcies Sr. síndic.

Bé vistes les intencions de vot dels grups parlamentaris, no em resta més que agrair, agrair molt sincerament aquest ampli consens i que en temes sanitaris hi hagi un consens així denota un grau de maduresa i de responsabilitat ja que els temes sanitaris és bo que sempre estiguin consensuats.

Referent a la vigilància que crec que és el seu dret, intentaré que sigui el menys feixuga possible ja que intentaré que estiguin el més informats i que les decisions que es prenguin siguin de la manera més consensuada possible a partir d'ara, i com sempre he intentat que siguin els temes sanitaris.

Moltes gràcies Sr. síndic.

El Sr. síndic general.

Gràcies.

Alguna altra intervenció...

Sr. Carles Jordana teniu la paraula.

El Sr. Carles Jordana:

Gràcies Sr. síndic.

Com a president de la Comissió de Sanitat voldria agrair plenament la Sra. Gili pel seu vot favorable en aquesta llei i el conjunt dels consellers que hem treballat en aquesta comissió perquè ha sigut un

treball feixuc, ha sigut un treball llarg i crec que com ja vaig dir en el debat de sanitat és posar el peu a l'estrep de la reforma sanitària i era important que aquesta llei sortís amb un ample consens. No m'esperava que fos per unanimitat, per tant ho agraeixo i com ja s'ha dit i repetit, s'ha treballat llargament. Portem un any em sembla quasi bé treballant-la i que aquest treball hagi portat aquest fruit és satisfactori. Per tant, reitero les gràcies a tothom.

Gràcies Sr. síndic.

El Sr. síndic general:

Gràcies.

Alguna altra intervenció...

Bé, si no hi ha més intervencions, finalment procedirem a la votació final del conjunt del text. Però abans us recordo que els articles 26 i 47 així com les disposicions del capítol quart, articles 27 a 43, els quals Sindicatura els va atribuir el caràcter de qualificat en el moment de l'admissió a tràmit del projecte de llei, han passat fruit del treball en comissió a correspondre als articles 14 i 51 així com a les disposicions del capítol quart, articles del 31 al 47 respectivament del text final resultant.

Anem ara a procedir a la votació del conjunt del text a excepció dels articles 25, 26 i 28 que ja han estat votats prèviament.

Obrim un breu termini de temps per votar.

(Votacions)

Sra. secretària si voleu procedir a donar lectura del resultat, si us plau.

La Sra. Maria Martisella:

Sí.

26 vots a favor, cap en contra, cap abstenció.

El Sr. síndic general:

Moltes gràcies.

A la vista del resultat, declaro aprovat el projecte de llei.

I no havent-hi més punts a l'ordre del dia, s'aixeca la sessió.

(Són les 14.41h)

Diari de Sessions del Consell General

Dipòsit legal: And. 275/94
ISSN 1024-9052

Preu de l'exemplar: 1,20 €
Subscripcions: Tel. 877877